

„Mit is jelent számomra az ökumené? A válaszon nem kell sokat töprengem, hiszen a magam és a családom mindennapjait befonja a különböző felekezetek egymásba kapaszkodó és védőhálója.”

▶ Ökumenikus járomban – 4. oldal

„...lerántotta a leplet» arról a tényről, hogy még olyan is van közöttük, amelyik eredetileg a lakodalmi ivónóták közé tartozik...”

▶ „Köszöntjük az eget Urát...” – 6–7. oldal

„Megfigyelték, hogy azokon a tájakon, ahol az árpa főételként szerepel, kevés a szívbeteget. Rendszeres fogyasztása esetén a vér koleszterinszintjét csökkentő hatása is ismert.”

▶ Gabonák az étkezésünkben – 11. oldal

Nemcsak szavalták, rajzolták is a Himmuszt ▶ 5. oldal
Interjú Mátyóki Jánossal ▶ 5. oldal
Megálmodni a jövőt ▶ 8. oldal
Ferenc kriptalakóbból lett gyülekezeti tag ▶ 9. oldal
Kétszáz éve született Vandrák András ▶ 10. oldal
Hunfalvy Jánosra emlékezünk ▶ 10. oldal

BOITTA DENÉS FELVÉTELE

Áttörni a hallgatás falát

Megkezdődött az ökumenikus imahét

▶ A keresztény felekezetek látható egységéért való fohász az év minden napján „aktuális”, de még inkább középpontba kerül a Krisztus-hívők egységéért tartott ökumenikus imahét idején, minden esztendő januárjának utolsó hetében. Ebben az évben a rendezvény országos nyitóalkalmát a Deák téri evangélikus templomban tartották január 21-én. A sokakat vonzó ünnepi istentisztelet liturgiájában a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) tagegyházainak püspökei, vezető lelképásztorai vettek részt. Szentbeszédet mondott dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergomi-budapesti érsek; igehirdetéssel egyházunk nyugalmazott püspöke, D. Szebik Imre, a MEÖT elnöke szolgált.

A csendet törték meg az istentisztelet szolgáltatói a szó szoros és átvitt értelmében is. A gyülekezetet köszöntve Gáncs Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke az imahét témájára utalva arra buzdított, hogy figyelmünket fordítsuk a szenvedő, nehéz helyzetben élő testvérek felé. (Az imahét témáját mindig egy adott helyi közösségben készítik elő. Az ott született javaslatokat azután nemzetközi szinten is tanulmányozzák, mielőtt elfogadják. 2007-ben a Dél-Afrika Umlazi régiójában élő keresztények tapasztalataira alapozva a szenvedést állították az imahét középpontjába.)

Az Isten szavának befogadására való felkészülést gyülekezeti énekek, illetve a dr. Fabiny Tamás püspök által vezetett közös imádság éppúgy segítették, mint a Lutheránianak és a József Utcai Baptista Gyülekezet énekkarának a szolgálata, valamint a Csernák István metodista szuperintendens által felolvasott igék és az Apostoli hitvallás közös elmondása.

Az imahét mottójára – Márk evangéliuma 7. fejezetének 37. versére – dr. Erdő Péter (képünkön) nemcsak utalt, hanem szentbeszéde textusa is magában foglalta. Mk 7,31–37 alapján tartott prédikációjában arról szövelt, hogy Jézus ebben a történetben példát adott a mai egyháznak: az embereket saját életükben kell megszólítani, észre kell venni problémáikat, segíteni kell rajtuk, és természetesen beszélni kell nekik Istenről is. Mert – mondotta az igehirdető – a 21. századi ember sok mindent csinál, és gyakorta nem hallja meg Isten hangját, aki pedig általunk akar szólni. A keresztények egységére törekedni ezért nem ízlés dolog, hanem kötelesség; eléréséhez azonban nem elég az emberi igyekezet, Isten kegyelmére is szükség van. Különösen most – tette hozzá –, amikor a nyugati

világ olykor nem általában a keresztény felekezeteket, hanem magát Jézus Krisztust utasítja el. „Ebben a helyzetben egységünknek nemcsak egy hét erejéig, hanem egész esztendőben láthatóvá kell válnia” – hangsúlyozta.

Ugyancsak az összefogás és az egység szükségességét emelte ki D. Szebik Imre püspök 1Kor 12,12–29 alapján tartott igehirdetésében, utalva arra, hogy a világ – csakúgy, mint az egyház – töredezett és szétesett. Bűnbánattal kell megvallanunk – mondotta –, hogy ez utóbbi a mi vét-

künk is. „Hogyan ragaszthatjuk össze azt, ami összetört?” – tette fel a kérdést az igehirdető, majd az egyház fogalmának meghatározásában kereste rá a választ. Az egyház az egymást hordozók, gyógyítók és bátorítók közössége. Maga Krisztus hordozza, ezért – hozzá hasonlóan – tagjai is akkor töltik be küldetésüket, ha elhordozzák egymást. „Az egyház gyógyító közösség is, hiszen sebek gyógyulhatnak Krisztus közelében” – folytatta. „És mivel Jézus által gyógyulhatunk, jogos az az igény, amely az eukharisztia közösségét szorgalmazza. Az egyháznak továbbá biztatnia kell az embereket mai, félelemmel teli világunkban, bátran fel kell emelnie a szavát fontos társadalmi és erkölcsi kérdésekben” – zárta szószéki beszédét D. Szebik Imre.

A Varga László református püspökhe-lyettes, valamint dr. Mészáros Kálmán baptista egyházelnök által elmondott bűnvalló és közbenjáró imádság után az istentisztelet áldásmondásokkal, valamint a Himmusz elnevelésével fejeződött be. ■ G. Zs.

Az ökumenikus imahét élménye és áldása

Az Egyházak Világtanácsa és a Keresztény Egység Pápai Tanácsa 1968 óta adja ki az ökumenikus imahét közös vezérfonalát, amellyel elősegíti az együttes imádkozást, meghatározza a tanulmányozásra szánt igehirdetési alapigéket, s ajánlást tesz az istentisztelet liturgiájára.

Hazánkban a rendszerváltás éveitől vált természetessé a római katolikus egyháznak a közös imaheti alkalmakon való részvétele és szolgálatvállalása. Korábban a keresztény összefogástól való félelem jellemezte az állami vezetők gondolkodását, ennek ellenére több hazai településen megszervezték a közös alkalmakat. Ahol a helyi lelkészek vallották az egy Krisztusban való közösség élményének fontosságát, ott felváltva egymás templomába hívogatták a híveket.

Szívesen gondolok vissza a hetvenes évek kezdetén a miskolci minorita templomban vagy az 1986-ban a budai Mátyás-templomban tartott igehirdetésre. Biztos vagyok benne, hogy élményszerű és emlékezetes, örömdús és áldást hozó volt, hogy hívő keresztények ellátogattak egymás templomába, találkoztak, és közösen imádkoztak.

Az ökumenikus imahét két gondolatot emel ki. Közülük az első az imádkozás fontossága. Nem véletlenül hangsúlyozta Luther, hogy imádkozzunk sokat, bátran, mert az imádság tartja össze a világot. Különben már rég elpusztult, összeomlott volna. A reformátor némi költői túlzással akarja kifejezni, milyen fontos a keresztények imádsága, s mekkora lehetőséget rejt magában. Talán mindannyiunknak van olyan emlékün, hogy amikor már lemondunk imádságos kérésünk teljesítéséről, Isten mégis megvalósította.

Mekkora változott az egyes keresztény egyházak egymáshoz való viszonya az ötven évvel ezelőtti helyzethez képest! Bizony emögött is sokak imádsága és megváltozott értékítélete rejtőzik. A napjainkra jellemző felgyorsult életritmus, a hagyományok, a szokások eltűnése sok család életében okoz feszültséget. Hány imádságnak kell elhangoznia, míg rendeződhetnek a szülők és gyermekek közötti kapcsolatok!

Ezért könyörgünk hazánkért, nemzetünkért; hisszük, hogy nem hiábavaló egyetlen Istenhez felszálló kiáltó szó sem. Ezért könyörgünk a bizonytalanságban élőkért, az útkeresőkért, a szívük mélyén kételkedőkért, hogy Isten maga találjon rájuk.

Az imahét másik fontos gondolata a keresztények, a keresztény egyházak egysége. Míg tizenkilenc évszázadon át az új egyházak, közösségek keletkezése volt a jellemző, addig a 20. században a történelem Úra más irányt jelölt ki az egyházaknak. Olyan vezéregyéniségek mutatták az utat a keresztények számára az egységkeresésében, mint például John Mott angliai lelkész, Nathan Söderblom svéd evangélikus érsek és XXIII. János pápa. Ellenállhatatlanul és visszafordíthatatlanul erősödött meg az egymás kezének keresésére irányuló törekvés, az egymás iránti tisztelet, a különböző felekezetekhez tartozók egyre többször tartottak istentiszteletet egymás templomában, s az együtt ünnepelelt alkalmak száma is növekedett.

Napjaink egyik intenzív tevékenykedő mozgalmá az „Igazságosság, béke és a teremtett világ megőrzése” gondolatot zászlajára tűző katolikus-orto-

dox-protestáns kezdeményezés, amely 1989 óta tömöríti egységbe a világunkért, Európáért felelősséget hordozó keresztényeket. E szervezet az idén Nagyszombenben tart nagygyűlést.

Itt érdemes megemlítenünk, hogy lapzártánk után Gyulán lesz határon átívelő római katolikus, ortodox, protestáns tanulmányi nap az Európai Egyházak Konferenciája új főtítkárnak, Colin Williamsnek a főelőadásával. Az alkalmon mind Romániából, mind Magyarországról számos egyházi képviselő lesz jelen az ökumené jegyében, este pedig a különböző felekezetek képviselőinek a szolgálatával tartott közös istentisztelet zárja a napot a helyi román ortodox templomban.

A 2007. évi imahét jelmondata: „...a süketeket is hallóvá teszi, a némákat is beszélővé.” (Mk 7,37) A dél-afrikai Umlazi régió egyháza által előkészített imaheti gondolat-sorozat egy sokat szenvedett közösség munkája. Szegénységük, betegségeik – köztük az AIDS gyors terjedése – a felújítástól való imádkozásra köteleznek bennünket.

Hazánkban is sokan érzéketlenek mások kiáltására, a testvéri tanúságtételre, vagy éppen némák, télenek, nem vallják meg hitüket. Mit tehet értük az egyház?

Bizonyos, hogy a ma egyházának egymást hordozó közösséggé kell formálódnia. Nyitottá kell lennie a napi gondokkal küszködő fiatalok előtt, akik talán csalódtak a sokat ígérő élettársi kapcsolatban, akik friss diplomásként munkanélküliek, akik keresik a helyüket az életben... Bizonyos továbbá, hogy a ma egyházának gyógyító közösséggé kell formálódnia, ha a sok csalódáson, lelki sérülésen keresztülment posztmodern ember számára a meghallgatás lehetőségét akarja biztosítani. Tiszteletben kell tartania az illető emberi méltóságát, elfogadott kegyességi tradícióját, és a lelki erősebb testvér alázatával kell hozzá közelíteni, mint aki tudja: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

Mind katolikus, mind protestáns körökben sokakban megfogalmazódik, hogy mennyire időszerű lenne közösen járulni az Úr asztalához, együtt ünnepelni az eukharisztia áldását; milyen jó volna, ha a egyes házasságban élők ez által is megerősíthetnék összetartozásukat. Szabad remélnünk, hogy eljön az az idő, amikor mindez valóság lesz.

Bizonyos, hogy a ma egyházának bátorító közösséggé kell válnia, hogy a néma megszólaljon, és átütő erővel tanuskodjon meggyőződéséről. Erre biztat a katolikus laikus apostolátus mozgalma éppúgy, mint a protestáns hívők egyetemes papságának biblikus elve.

Ha pedig azt kérdezi tőlünk valaki, hogy milyen áldása látható a már évtizedek óta megtartott közös ökumenikus imaheti alkalmainak, akkor bizonyosan állíthatjuk, hogy például a római katolikus egyház a II. vatikáni zsinat óta sokkal nagyobb hangsúlyt helyez az igehirdetésre, az anyanyelven tartott istentiszteletekre. Ezzel párhuzamosan a protestáns egyházakban fontosabbá vált az úrvacsora ünneplése, a Úrral való találkozás szentségi alkalmá. Ez a kölcsönhatás a felülről jövő kegyelem megnyilatkozása a 20–21. században.

Ige és szentségek – Krisztus jelenlétének hordozói. Így ígérte Mesterünk. Kísérje mindennapjainkat mindkettő áldása. ■ D. SZEBIK IMRE

É L Ő V Í Z

Életszemlélet

Kicsoda vagy te – milyen az igazi éned? Mi határozza meg, hogy mit gondolsz, mondasz és teszel? Hogyan jutsz el a választásokig, mi alapján döntesz?

Minden bizonyos tényező befolyásolja gondolatainkat, szavainkat és tetteinket. Ugyanez igaz választásainkra és döntéseinkre is. Vannak, akik olyanok, mint a kaméleon; hagyják, hogy a környezetük (beleértve az embereket is) befolyásolja gondolataikat és viselkedésüket. A mondasz szerint: „Az általad vezetett vállalat foglya vagy.” Másokra nem hat oly erősen a környezetük. Az ő viselkedésük, döntéshozataluk határozottan következetes, legyen szó munkahelyről, családról vagy társadalmi környezetéről.

Van azonban egy tényező, amely bármilyen másnál jobban meghatározza, hogy kik vagyunk, és mit teszünk: az életszemléletünk. Az életszemléletünk az, ami igaz valójában mutatja meg, hogy miként látjuk a környező világot, és miként érzékeljük szerepünket benne. Alapvető fontosságú, hogy kinek-kinek milyen az életszemlélete: ez fogja meghatározni, hogy az illető emberbarát vagy terrorista, önzetlen szolga vagy önző manipulátor, optimista vagy pesszimista, lelkiileg motivált személy vagy szabadgondolkodó, „adó ember” vagy olyan, aki csak elvesz.

Ezért olyan nehéz személyiségbeli változásokat elérni, olyanokat, amelyek tartósak, és alapvető átalakulást jelentenek. Megpróbálhatjuk megváltoztatni a viselkedésünket, de a belső életszemléletünket sokkal nehezebb „újra-kódolni”. Mint ahogy kívülről át lehet ugyan festeni egy ütött-kopott, rossz szagú szemetesládát, és a horpadásokat is ki lehet rajta kalapálni – kívülről jól fog kinézni, de ha a belseje nem változik, akkor ugyanaz a régi, lepusztult szemetesláda marad.

Vagyis ha mélyen gyökerező, jellembe problémákat fejezünk fel magunkban – például kapzsiság; túlzó anyagiasságra való hajlam; a karrierünkben, üzletünkben megvalósuló sikerhez való rögeszmés ragaszkodás; az iránti érzéketlenség, hogy nekünk vagy másoknak mibe kerül mindez; a munkatársak iránt érzett keserű, irigy érzésekhez való ragaszkodás –, ezek nem fognak csupán attól eltűnni, hogy úgy teszünk, mintha nem is léteznének. Az igazi változás belülről fakad, nem kívülről jön.

Tanulmányozz, hogy az ősi, mégis bámulatosan időszerű Biblia mit mond az életszemléletről: aki belül vagy, az határozza meg azt, hogy milyen leszel kívül. Amit drágának tartasz, amit a legfontosabbnak gondolsz – vagyis hogy milyen az életszemléleted –, az határozza meg, hogy mi motivál, mi szabja meg alapvetően a dolgok fontossági sorrendjét a számodra, mi irányítja cselekedeteidet, mondatja ki szavaidat. „Mert a szívnek teljességéből szól a száj.” (Mt 12,34b; Károli-fordítás)

A család cselekedetei megtéveszthetnek némelyeket, de nem mindenkit. Ha valamit nagyon akarsz, meg tudod indokolni (még magadnak is), hogy miért pont ezt vagy azt az eszközt vetted igénybe célod eléréséhez. De Isten, aki az emberi lélek teljességét, bonyolultságát mindenkinél jobban ismeri, a miértek érdeklik, amelyek cselekedeteid és szavaid mögött vannak. „Az embernek minden útja igaz a maga szeméi előtt; de a szívek vizsgálója az Úr.” (Péld 21,2; Károli-fordítás)

Amit teszünk, nem olyan fontos, mint az, hogy miért tesszük. Még ha jól is teszel, lehet, hogy rossz indítatásból teszed – hogy jól érezd tőle magad; hogy egyesek a lekötözöttjeid legyenek; hogy elnyerd mások elismerését... Számos egyéb indítékod is lehet. Míg mi másokat külső megjelenésük, megnyilvánulásuk alapján ítélünk meg, addig Isten a szívet vizsgálja, és cselekedeteink indítékait ítéli meg. „Jól tudom, oh én Istenem, hogy te a szívet vizsgálod és az igazságot szereted.” (1Krn 29,17a)

■ ROBERT J. TAMASY

SEMPER REFORMANDA

„Krisztus dicsősége rejtett dicsőség. Ezért aztán sokszor becsapják előtte az ajtókat, és nem kívánják bebocsátani őt. A felsőbbbség is elzárkózik előle, – de hiába. A kereszt hatalmas Királya ő, s éppen a kereszt alatt rejtőzik a dicsősége.”

► Luther Márton: Jer. örvendjünk, kereszténynek! (Szabó József fordítása)

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ VASÁRNAP – Mt 17,1–9

Nincs itt maradandó sátorunk

Belépek a templomba. Majdnem azt mondtam, a templomomba. Minden tárgyról tudnék valamit mondani benne. A padok, a szőszék, oltár, képek, szobrok, falfaragványok, keresztelőkút – beszélnek hozzám. Otthonom lett, hétről hétre benne élek. Az én kezem is benne volt az építkezésben, a kialakításban, ebben, amit látok. Én találtam ki a faragványokat, amelyeket aztán a művész a fába vésett. Én tartottam meg a régi hagyományosat, és áldottam meg az újat benne. Azóta hány és hány esemény színterévé lett! Emlékek, arcok, élmények kötnek ide. Sírás és nevetés, gyász és boldogság. Szőszékéről beszéllek, oltáránál imádkozom. Ez az én sátorom. Jézusnak, Mózesnek, Illésnek építettem.

Furcsamód tényleg itt látom őket: a két faszobor: Mózes és Illés, a kép: Jézus. Az ősi oltárszerkezetből, amelyet a közeli pilisi gyülekezet ajándékozott a 18. század végén, már csak ez a két szobor van itt. A hozzáértők szerint éppen ezt a történetet ábrázolták a figurák. Talán volt még egy szobor, Jézusé, de az eltűnt. Helyette itt a dilettáns művész másfél századdal később készült festménye.

A tanítványok szobrai is megvannak, távol, a budapesti múzeumban, helyettük most itt vagyok én, tanítványként.

Péterként, Jakabként, Jánosként: Uram, jó nekünk itt lennünk!

Az evangélikus gondolkodásban ritkán jelenik meg Péter úgy, mint az egyház szavát kimondó egyedüli tanítvány. Itt azonban, talán éppen azért, mert olyan emberi és földhözragadt, a mi szavainkat, vágyainkat mondja ki: jó nekünk itt lennünk!

Nem is csoda! A dicsőség mindent áthat, a fények káprázatosak, a színek nem is a szem, hanem az agy legmélyéig hatolnak. Nincs a szokott hétköznapi kapcsolódás. Csend van, méltóság van. A csendben végül megszólaló, mindent átható hang – „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!” – ráadásul egyértelműséget is teremt. Mózes van itt, a törvény embere, és Illés, Isten üzenetének hordozója. És itt van Jézus, az Isten Fia. Nincs értelme a hitnek, tudás van. Nincs értelme a botorkálásnak, megérkezünk. Jó nekünk itt lennünk.

Bár meg lehetne őrizni a pillanatot! A dicsőségnek ezt az áradását. Az emlékek azonban eltűnnek, a szépség fakul, a dicsőség lehull.

Vízkeresztnek is vége. Mára a legtovább megtartott karácsonyi díszletek is lekerültek már. Tavaszias télben vittem ki a kertbe a gyökeres karácsonyfát, hadd éljen kint, a társai között. András, a

helyi erdőmérnök lep meg vele minden évben. Egyszer csak ott áll a kis, vödörös fény az ajtóban; az ajándékozót nem is látom. A karácsony elmúltával aztán kikerülnek a kertbe. Már egész kis erdőt alkotnak, életem karácsonyai. Megnőnek, változnak, hatalmas fává nőnek.

Most itt állok, kezemben az ásóval, sőt a nap, mélyül a gödör. Hány karácsonyom van még? Jó lenne megállni, megőrizni valamit az elmúlóból!

De Jézus nem enged sátrat építeni! A fény eltűnése a mondanivaló. Nem lehet megőrizni semmit abból, ami volt. Lehet hordozni a szépet magunkban, de nem lehet benne elvesznünk, megpihenünk. A Törvény köré épített sátor bírósággá vált, az Üzenet köré épített sátor dogmává. Jézus nem enged megpihenni.

Amikor felnéztek, már csak őt látták. Egyszerű, kopott, emberi a ruhája, már nem ragyog. Se Mózes, se Illés. Az ég bezárult. Tanítványként kell indulnunk együtt vele! Az úton szétörök a dicsőség, beszározódik a szent, megaláztatik a magasztos. Az úton való elindulás mégis mindenből megmentő, halálból életet teremtő, örökkévaló.

A délutáni nap fénye millió szívárványként török szét a csillár prizmaín keresztül a fehér templomfalon. Sokszor láttam már, mégis elkápráztat megint. A

A VASÁRNAP IGÉJE

nap leszáll, a szívárványos csodának vége. Kezembem megcsördül a kulcs, ki kell innen mennem. A sűrű lombú fák közül felnézek az égre. Este lesz megint, aztán újra reggel.

■ KOCZOR TAMÁS

Imádkozunk! Számolod-e boldog pillanatainkat, Urunk? Azt tudjuk, hogy sokszor terhelünk panaszainkkal, hiszen olyan sok a völgy, a bánultság, a könny, a halál. De számolod-e boldog pillanatainkat, Urunk? Azokat, amikor szerettük volna megállítani az időt. Egy szép csendes délután. Egy békés, nevetős beszélgetés az asztal körül. Egy repülőgép az égen. Egy jó kávé. Egy hirtelen felfedezés. Egy jól sikerült nap. Mindezek a te ajándékaid. Jó lett volna megtartani valamit belőlük, de azt mondd, tovább kell mennünk. Újabb csodáid várnak ránk. Azt szeretnéd, ha oda mennénk, ahol a te dicsőséged másképp mutatkozik meg, ahol jobban illeszkedik világunkhoz. Ahol dicsőséged a kereszt. Nincs elég erőnk lemondani a szépségről, dicsőségről. Nincs erőnk elindulni. Adj erőt követni téged, Urunk! Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Urunk, Istenünk, aki minden fáradságunk és gyengeségünk ellenére ma is biztatsz minket, hogy könyörgéseinkben bátran és kitartóan forduljunk hozzád, hallgasd meg imádságunkat, és add meg mindazt, ami közelebb visz hozzád!

[Lektor:] Könyörgünk a világért, amelyet egykor szépnak és jónak teremtettél, és amelyet kezdünk véglegesen tönkretenni. Kérünk, adj még nekünk esélyt, hogy a természetben is a te dicsőségedet fedezzük fel, és így jobban védelmezzük környezetünket, mindazt a kincset, amellyel megajándékoztál minket. Áldj meg bennünket, hogy felfedezzük a természet megóvásának legpróbb, hétköznapi lehetőségeit is, hogy a föld még sokáig lakható maradjon! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgasd meg minket!

[Lektor:] Istenünk, aki Jézusban a legteljesebben mutatott meg dicsőségedet, add, hogy hit által megértsük üdvözítő akarodat. Kérünk, add meg nekünk is a fényesség és a ragyogás élményét, hogy Fiad dicsőségével feltöltsétek szembe tudjunk nézni a sötétség, a kilátástalanság és a fásultság bennünk és körülöttünk lévő

hatalmával. Nem szégyelljük kimondani: nekünk is szükségünk van Fiad ragyogására és fényességére. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgasd meg minket!

[Lektor:] Atyánk, segíts bennünket, hogy amint Jézus a megdicsőülés hegyéről tanítványaival együtt visszatért az emberek közé, mi is megtaláljuk az utat embertársaink felé. Adj nekünk bátorságot és kitartást, hogy a hétköznapi életben, az emberi feszültségek közepette is meg tudjuk élni a veled való találkozás felemelő örömeit. Add, hogy életünkkel tovább tudjunk adni Fiad ragyogását és fényességét. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgasd meg minket!

[Lektor:] Istenünk, könyörgünk azokért, akik távol vannak tőlünk, és akiket csak az imádságon keresztül érhetünk el. Legyen megvilágosító áldásod a felelős vezetőknél, akik a kormányzás feladatát kapták. Légy országunk, lakóhelyünk választott vezetőivel. Légy azokkal is, akikre az egyház felelős pástorlását bíztad. Add, hogy egyházad sóvá és világossággá tudjon válni a téged kereső emberek között. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgasd meg minket!

[Lektor:] Istenünk, könyörgünk gyülekezeti közösségünkért. Te nálunk is jobban látod kishitűségünket, amely megakadályoz bennünket abban, hogy igazán benned bízzunk, és tőled várjuk segítséget. Gyógyíts bennünket igéddel és az úrvacsora ajándékával, hogy hitünkben megerősödjünk. Add meg nekünk az álmodozás, a tervezés és az építkezés felelős, de örömteli ajándékát. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgasd meg minket!

[Lektor:] Atyánk, könyörgünk a betegekért, a szenvedőkért és mindazokért, akik nélkülözések közepette élnek. Légy a magányosokkal, a gyógyszerrel és mindazokkal, akiknek az életére sötétség borult. Hadd legyünk feljűk is követeid. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgasd meg minket!

[Lelkés:] Mindenható Isten, hallgasd meg könyörgésünket, és hozd el országodat Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik mindörökkön-örökké.

[Gyülekezet:] Ámen.

ISMERJÜK MEG ÉNEKEINKET! 18.

Husztól Třranovskýn át Vietóriszig

► **Rovatunk mostani cikke énekeskönyvünk cseh, lengyel és szlovák eredetű énekei legjavának a bemutatására vállalkozik.**

Ezen énekek nagy része – szemben a skandináv vagy az angolszász énekeskönyv többségével, melyek később kerültek repertoárunkba – már az 1911-ben megjelent *Dunántúli énekeskönyv*ben megtalálható, és vannak közöttük még régebbiek is. A békéscsabai és a szarvasi énekeskönyv vagy a nyíregyházi toldalék természetesen még inkább őrzi a *Tranoscius*-hagyományt, amelyből a legtöbb ének származik.

A szlovák ajkú evangélikusság éneklését, ezen keresztül egész kegyességét meghatározta *Juraj Třranovský* (humanista néven *Georg Tranoscius*) evangélikus lelkész, énekeszerzői, énekeskönyv-szerkesztői tevékenysége. Az 1636-ban megjelent *Cithara sanctorum* (amelyet összeállította után *Tranoscius*nak neveznek) a szlovák evangélikusság számára egészen a legutóbbi időkig a legfontosabb énekeskönyv, mely a magyar ajkú evangélikusok énekkultúráját is befolyásolta. *Vietórisz József* nyíregyházi gimnázium-

igazgató – látva, hogy a gyülekezet tagjai egyre kevésbé tudnak szlovákul – az 1910-es években elkezdte magyarra átültetni a szlovák *Tranoscius*-t. A hatalmas jelentőségű munka, a teljes énekeskönyv fordítása 1935-ben jelent meg, gazdagítva a magyar nyelvű énekkincset.

De haladjunk történeti sorrendben. Az *Itt a drága idő* (EÉ 134) adventi ének dallama (EÉ 136) az *Ave hierarchia* kezdetű középkori kancióból alakult ki, német területen korallá is vált. Szövege *huszita* eredetű, utal a várakozásra, a próféciákra, a megtérés szükségességére. A *Krisztusunk ma született* (EÉ 160) arányosan kialakított *huszita* dallama sugallja a gyermeki, játékos karácsonyi örömet. A szöveg a *Tranoscius*ból származik; a versszakok végi refrén Jézust szólítja meg.

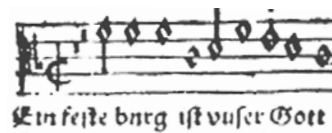
A *Hirdetek titeknek* (EÉ 159) szövege az angyal örömhír-bejelentését idézi. Dallama – mely egy vízkereszti énekünkhöz (EÉ 186) is kapcsolódik – *Michael Weiße* 1531-es énekeskönyvében található. Ez a gyűjtemény a *huszita* mozgalomból származó, a cseh irodalom fejlődésére jelentős hatást gyakorló, majd szülőföldjükről menekülő kényszerűl és Poroszországban új hazát találó vallási közösségnek, a *Cseh Testvéreknek* (*Böhmische Brüder*) a nagy jelentőségű, első német nyelvű énekeskönyve.

A *Béke legyen a nap alatt* (EÉ 465) is a *Cseh Testvérek* dallama. Szövege a karácsonyi evangéliumból (Lk 2,14) kiinduló *Gloria*-parafrazis, mely a Szentháromság jelentőségét is kiemeli. A *Mi Urunk, édes Atyánk* (EÉ 233) *Kliment Bosák* cseh lelkész Szentháromság-éneke *Rímay János* fordításában. A pünkösdi fejezetben található, de még inkább alkalmas istentiszteletet kezdő fohász-énekek. Az *Isten nekem erőm, bizodalmam* (EÉ 338) a *Prágai graduál*ból került a *Tranoscius*ba.

Az *Áldj meg minket, Úristen* (EÉ 323) eredeti, több passziós szöveghez is kapcsolódó koráldallama (EÉ 204) szintén a már említett *Weiße*-énekeskönyvben jelent meg. Bensőséges szövege a lengyel *Jakub Lubelczyk*nek és a 16. század kiemelkedő magyar költőjének, *Balassi Bálint*nak a nevéhez köthető.

A *Jézus, Istennek Báránya* (EÉ 194) – *Michal Grodzki* verse – a nagypénteki eseményeket és következményeiket tárja elénk. Lépegető, motívumismétlő, refrénes dallama egy himnuszszzerű dallamcsoporthoz tartozó lengyel variáns. Ezzel az énekkel gondolatmenetében rokon a *Dicsőítünk, Krisztus, aki szenvedtél* (EÉ 199). Szövege a *Kyrie*-refrénnel záruló *Laus tibi Christe* fordítása; dallama a *Rex*

CANTATE

Christe factor omnium himnusz refrénes kibővítése, mely *Lukas Lossius Psalmodia* című, 1561-ben kiadott gyűjteményében jelent meg.

Végezetül még néhány ének, melynek dallama és/vagy szövege a *Tranoscius* kétszáz év alatt megjelent, egyre bővülő kiadásából származik: *Dicséretesked, Uram* (EÉ 61; szövege megtalálható a szintén mérföldkönek számító énekgyűjteménynek, a *Zengedező mennyi karnak* az első kiadásában); *Édes dolog ismeri* (EÉ 67); *E nagy nap fájdalmát* (EÉ 211); *Teremtő Istenünk* (EÉ 345); *Fordítsd el rólunk, Urunk, haragodat* (EÉ 411), valamint az igen népszerű *Előtte állok, drága Jézusom* (EÉ 417) és a *Jézusom, Krisztusom, én szerelmemem* (EÉ 381).

Kívánom, hogy minél többen megismerjük e kincseinket, és énekeljük Krisztus dicséretét, mert „ő ama világosság; / Hirdessétek! / Nyomában a boldogság; / Kövessétek!” (EÉ 160,3)

■ ECSI S. ZSUZA

Urnatemető-szentelés Budafokon

▶ **A templom szakralitását és az örök élet valóságát az észak- és nyugat-európai evangélikusok évszázadok óta egybekapcsolják úgy, hogy a templom kertjét temetkezési helyként is használják. Hazánkban egyre gyakoribb a templom vagy a hozzá kapcsolódó épületek alatti helyiségek kolumbáriummá alakítása. E célból létesítettek az épülő budafoki gyülekezeti centrum alatti termetet is. Az urnatemető szentelését Bence Imre, a Budai Egyházmegye esperese végezte január 21-én. Az igét dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke hirdette.**

A Sándy Gyula által tervezett templom melletti gyülekezeti ház, valamint parókia átépítését és bővítését már régóta tervezte a Solymár Gábor által pásztorolt gyülekezet Krizsán András építésszel együtt, anyagi lehetőségeik azonban csak 2005-ben tették lehetővé, hogy elkezdjék a munkát. A beruházás alapját egy olyan hagyaték képezi, amely a két világháború között szállt a budafoki közösségre. Az államosítás azonban megfosztotta a gyülekezetet a nagy értékű ingatlanok és a föld tulajdonjogától; értéküknek csupán a töredékét kapták vissza a kárpótlás során.

A Róm 12,17 alapján tartott igehirdetésben hangzott el a következő történet: egyszer egy derék festő ki akarta javítani a lelkészét, aki azt kérte tőle, hogy „az Isten szeretet” feliratot fesse a templom bejárata fölé. Azt mondta: „Tisztelendő úr, azt úgy kell írni, hogy »az Isten szeretet«, hiszen a múlt idő jele két t...” Am Isten szeretete nem áll múlt időben.

„Általános tapasztalatunk, hogy a meg nem érdemelt szeretet, a megbocsátás az ember egész életét megváltoztathatja. Isten irgalmára kérlek tehát titeket, budafokiakat, hogy szeressétek egymást és azokat, akik másképp gondol-

kodnak, akikkel együtt éltek, azoknak az emlékéit, akik már előrementek, hogy a krisztusi szeretet legyen közöttetek” – hangzott a kérés Fabiny Tamástól.

Az ezerkészes urnát befogadó három terem megáldásánál jelen volt Szabolcs Attila, Budafok–Budatény evangélikus polgármestere, valamint Benczúr László, az egyházkerület felügyelője. Az istentisztelet után a gyülekezeti teremben püspöki fórumbeszélgetésre került sor, mely alkalmat teremtett arra, hogy megismerje egymást az egyházkerület elnöksége és a gyülekezet.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Solymár Gábor, Bence Imre, Fabiny Tamás és Schultz Jenő

Ülésezett az országos presbitérium

▶ **Rövid ülést terveztek – nem így alakult. Január 18-án, csütörtökön az országos presbitérium „öreg estébe” nyúló ülésén nem csupán aktuális témák, hanem alapkérdések is napirendre kerültek...**

A testület hosszan tárgyalta a Luther Kidadó ügyét. Bár az eredménytelen nyilvánított pályázat után az igazgatótanács két évre szerette volna megbízni az intézmény vezetésével Kendei K. Pétert, a saját törvényeink által szűkre szabott keret nem hagyott mozgásteret a döntéshozóknak, így most csak egy további esztendőre szólhat a mandátum.

Hasonlóképpen jogi kérdések sora vetődött fel a diakóniai munkaágvezető személyének megválasztásával kapcsolo-

latban is. Az új vezetőt március 1-jén nevezik ki. Ehhez a munkaághoz további segítőköt választott a grémium: négy új tagot bízott meg a diakóniai bizottságban való részvétellel.

Az országos irodai beszámoló tájékoztatta a presbitereket a legutóbbi – december 8-i – ülés óta eltelt időszak eseményeiről, elvégzett munkáiról.

Az anyagi kérdésekben való döntések után Gáncs Péter illetékes püspök terjesztette elő a Szita István ügyének rendezésére vonatkozó tervet. Az egykori cinkotai segédlelkész a múlt rendszerben „saját kérésére” távolították el a lelkesítő állományból. Az országos presbitérium most egyhangúlag döntött Szita István teljes erkölcsi rehabilitációjáról.

A testület továbbra is támogatja, hogy a Luther Otthon épületszerke révén jobb környezetben, korszerűbb feltételek kö-

zött működjön tovább. Ennek sikeres lebonyolításához az oktatási, valamint az építési bizottság előkészítő munkáját kérte. A határon túli testvéreink támogatására szolgáló keretből az országos presbitérium 1,2 millió forintot ítélt meg az erdélyi Hosszúfalu-Felszeg gyülekezetében épülő magyar ház építéséhez.

Az ülés meghatározta a presbitérium működésének medréül szolgáló ügyrendet. A jelenlevők kifejezték abbéli reményüket, hogy az új és részletes rend segít elkerülni a parttalan vitákat és a megalapozatlan döntéseket. Szükség is van erre a fegyelmezettségre, hiszen az új törvényi szabályozás nehéz feladatok sorát rója az országos presbitériumra. A legközelebbi ülés február 22-én lesz, mikor is egész évi munkatervét tárgyalja meg a grémium.

■ OI/H. K.

Múltértékelő

Az egyháztörténelmi szakszótárs találkozójáról

▶ **Nyoma sem volt még akkor az elektromos írógépnek, a számítógépnek vagy a világhálóknak. Néha még a könyvtár is messze volt tőlük. Ám ok, a negyven esztendővel ezelőtt, 1967-ben idősebb dr. Fabiny Tibor kezdeményezésére létrejött egyháztörténelmi szakszótárs tagjai – teológushallgatók, lelkészek – mégis vállalták, hogy tanulmányaik, illetve gyülekezeti szolgálatuk mellett kutatják a múlt írásos emlékeit. A jubileum jó alkalom szolgáltatót arra, hogy a január 17-én hittudományi egyetemünkön rendezett egész napos találkozó keretében felidézze munkálkodásuk eredményeit, és előretekintsenek a jövőre.**

„A fiatalokkal kívánjuk megszerettetni az egyháztörténelmet, szeretnénk felhívni a figyelmüket a régi korok értékeire. Szeretnénk, ha megismernék munkásságunkat, és átvennék tőlünk a stafétabotot” – mondotta köszöntőjében dr. Fabiny Tibor. A teológia nyugalmazott egyháztörténelmi professzora a kezdeteket felidézve arról beszélt, hogy közösségük több lényeges feladatot végzett: számos egyházi folyóiratot feldolgoztak cédulakatalógus formájában szerző, illetve téma szerinti. Két fontos dolgozat született: az *Evangélikus egyház a magyar államban* című, mely az állam és az egyházak között 1948-ban létrejött egyezmény huszadik évfordulójára íródott, valamint az *Egyházunk huszonöt éve 1945–1970* című tudományos munka. A szakszótárs tagjai gyülekezeteink történelmi névtárában létrejöttéért fáradoztak, a teljesség igényével kísérelték meg összeállítani egy-egy egyház-közösség lelkészeinek, tanítóinak és felügyelőinek névsorát.

A programban a visszatekintés részét képezte a főhajtás két lelkész-egyháztör-

A jövő felé fordulás jegyében az anketon Veres Emese-Gyöngyvér néprajzkutató az evangélikus Vallási Néprajzi Munkacsoport tevékenységéről, terveiről és kiadványairól számolt be. A Gyűjteményi Tanács feladatait az elnök, dr. Hubert Gabriella tudományos munkatárs ismertette. Az idén megalakítandó Evangélikus Országos Gyűjtemények zsinat által kijelölt vezetője, Hammati Béla László arról szövelt, hogy az eddig külön intézményként működő országos könyvtár, levéltár és múzeum alkot majd működési egységet. Az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója ezután 2017. február 1-én a tervekről beszélt. Céljuk, hangzott el, a gyűjteményi infrastruktúra javítása és bővítése, múzeumi kiállítóhely, illetve gyűjteményi raktárak létrehozása. Elképzeléseik szerint egyházművészeti kézikönyv foglalkozna a templomokkal, a néprajzzal és az egyházzsennel, továbbá kiadnának egy egyháztörténelmi kézikönyvet, valamint felmerült egy protestáns lexikon megírásának ötlete is. Az egyháztörténelmi tanszék vezetője, dr.

ténesz, néhai idősebb Bence Imre, valamint néhai idősebb Magassy Sándor elött. Életükéről és munkásságukról ifjabb Bence Imre és Bence Imréné, valamint ifjabb Magassy Sándor és Keveházi László emlékezett meg.

Csepregi Zoltán rektor a reformáció ötszázadik évfordulójának megünneplésére készülvén arra hívta fel a figyelmet, hogy csak a megvalósítható és minőségi projekteken érdemes gondolkodni.

■ GAZSU

„...minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr...”

ÉGTÁJOLÓ

Sokszor próbáltunk meg választ adni arra a sürgető kérdésre, hogy miként lehet a 21. században hatékony és sikeres a keresztény misszió, miként lesz újra láthatóan és érezhetően „élő és ható”, dinamizáló valóság a hit és a hitből élő közösség, az egyház. A legegyszerűbb válasz erre az, hogy akkor, ha a mi életünk és szolgálatunk, szavaink és tetteink hitelesek; hitelesek, mert igazak. A hitelesség egyik kritériuma pedig a kereszténység egysége.

Amíg az egység fogalma nem válik közhellyé, száználmas klisévé, és a megvalósítására irányuló tettek és rendezvények nem torkollnak valamiféle egyházpolitikai indíttatás színjétekba, addig híve vagyunk a „látható egyházban” történelmi formában megnyilvánuló felekezeti egység törekvéseknek. Ezen belül hangsúlyosan elkötelezett híve vagyunk a lutheránus-református, illetve a protestáns egységnek.

Amikor egységről beszélek, akkor nem elsősorban egyfajta szervezeti, szerkezeti egységre, közös adminisztratív struktúrára gondolok – bár a szervezeti egy-

ség gondolatát sem tartom mellékesnek. Egység alatt elsősorban a lelki, a hitbeli közösséget értem. Azt, amit világszinten vallanak ma a reformáció egyházai, ami egyre inkább kifejeződik: a teljes szószéki, úrvacsorai közösséget, az imádság, a hitvallás, a misszió közösségét. A hitbeli egység azonban nem zárja ki az önazonosság megőrzését, mely sokszínűséget teremt. Teológiai kifejezéssel élve úgy épülünk be az anyaszentegyházba, a látható Krisztus-testbe, hogy ki-ki – megőrizve saját jellegzetességeit –, gazdagítja, építi, erősíti azt.

Az anyaszentegyház egységének a gondolatánál maradva elmondhatjuk, hogy sem Luther, sem Kálvin nem ismer, sem reformátoraink általában sem ismernek több egyházat. A késő középkor emberének gondolkodásában és hitében nem létezett a „több egyház” fogalma. Mert Jézus, a mi Üdvözítőnk egy! Jézus titokzatos teste egy! Isten üdvözítő szeretete egy! Annak történelmi megvalósulása Jézusban egy! A Lélek egy!

Azt is ki kell mondani bátran és világosan, hogy az egyház megosztása bűnös állapot. A mi bűnünk, az enyém, a tiéd. Egy olyan állapot, amelyet meg kell szüntetni, amelybe nem szabad soha beletörödni, mert ez botrányt okoz a világban, és hátráltatja Isten országának az építését, rontja misszióink hitelét, akadályozza az evangélium terjesztését és terjedését.

Ha nem tudjuk együtt megvallani,

hogy Krisztus az Úr, ha nem tudunk közösen tanúságot tenni róla, akkor hűtlenek vagyunk Jézushoz. Bűnbánattal kell bevallanunk, hogy igenis hűtlenség vagyunk. Olyan Krisztus-követők, akik nagyon, de nagyon rászorulunk Isten bűnbocsátó kegyelmére. Mégis, a látható, szomorú tényeknek ellentmondva valljuk, hogy minden történelmi, nyelvi, kulturális, földrajzi, politikai és felekezeti megosztottság ellenére egy egyetemes anyaszentegyház van. Mi mindnyájan ennek részei vagyunk, és igaz, amit mi, protestánsok hangsúlyosan vallunk: az egyház teljessége benne van a részegyházakban.

Az anyaszentegyház egységéről teljesen egybehangzóan tanítanak hitvalló atyáink. Melancthon Filőp így fogalmaz az *Agostai hitvallás* VII. pontjában: „Azt is tanítják, hogy egy minden időre kiterjedő anyaszentegyháznak kell léteznie. Az egyház pedig: a szentek gyülekezete, melyben az evangélium helyesen hirdetik, és a szentségek helyesen szolgálatnak ki. S az egyház igazi egységéhez elegendő az evangéliumi tanban és a szentségek kiszolgáltatásában való meg egyezés, és nem szükséges, hogy a külső szokások, szertartások vagy emberek által megállapított ceremóniák mindenütt hasonlóak legyenek...”

Az egyház egysége nem egy sikeres emberi vállalkozás eredménye; szükséges azt is elmondani, hogy a tényleges egység nem rajtunk múlik, nem az em-

berek szándéka, képessége, törekvése valószínűleg meg. Nem a papok, teológusok, püspökök, zsinatok, struktúrák az egység és a közösség zálogai.

Az egység, a valódi egység Isten kegyelmi cselekedete. Az anyaszentegyház egyetlen Ura Jézus Krisztus. Ő a feláldozott, az élő, dicsőséges Úr, az egység alapja, fundamentuma, aki az egyház, akinek a kegyelmi szövetségében él az egyház. Ő az egész keresztény élet, keresztény lét középpontja. És ez ma nem közhely, bár sokszor annak hat, hanem életbevágóan fontos igazság. Ő az alfája és az omégája a keresztény egzisztenciának, annak az új létnek, új életnek, amely a benne kapott megigazulásnak és újjászületésnek a következménye. Ő az alap, melyre az egyház épül. Ő a hit tárgya, és a benne való hit az üdvözítő hit. Benne és általa van célja, értelme az egész emberi, sőt kozmikus létnek. Ő Isten legjelentősebb kinyilatkoztatása a teremtett világ számára, ő Isten képmása, benne jelenik meg Isten a véges világban.

Elvontabban fogalmazva benne vállalja a végtelen Isten a véges lét teljes elteltségét, kétértelműségét. Benne veszi magára a Teljes és Tökéletes a véges és részes formáját. Isten benne veti alá magát a létezés feltételeinek. Benne, Krisztusban van az új lét – melyben általa mi is részesülünk. Ahogyan Paul Tillich evangélikus teológus fogalmaz: a lényegi lét, a létezés feltételei között.

Jézus Krisztus mindenképpen az emberiség szellemi történetének legnagyobb próbaköve, egészen a mai napig. Próbakő – egyesek számára botrány, bolondság, értelmetlen és érthetetlen paradoxon, mások számára azonban a hit, az imádat, a tisztelet tárgya, az élet forrása. Ma is sokszor a gyűlölet, a vita, a gúny, tagadás tárgya, de ez nem is csoda, hiszen benne a legnagyobb logikai képtelenség történt: a véges befogadta a végtelent.

Isten a maga végtelen, átfoghatatlan teljességéből Krisztusban belép a mulandó, a véges lét emberi, korlátolt kategóriába, hogy átmenjen a töredékesből a tökéletbe. Nehéz, tömör fogalmak, melyeket próbálunk értelmezni, lényegükben megragadni – s végül általuk leszünk mi magunk megragadottak. Krisztus hatalma pedig egybegyűjti az anyaszentegyház népet és megtartja egységben a világ végezetéig. Ő az egyház Ura, róla szól a mi bizonyágtételünk, neki szól imánk és dicsőítésünk.

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Ökumenikus járomban

► Az ökumenikus imahét alkalmából mindenki megtapasztalhatja a különbözőségen túlmutatató egység érzését. Az *Evangélikus Élet* az ünnepi hét alkalmain kívül arra is kíváncsi volt, hogy miként lehet a mindennapokban megélni az ökumenét. Olyan, egyházhöz kötődő testvéreket kértünk meg arra, hogy tegyenek rövid vallomást, akik vegyes házasságuk révén érintettek e témában.

Ittész Ádám

Egy evangélikus–református házasságba születtem harmadik gyermekként. Szüleim a szó hagyományos értelmében nem voltak vallásgyakorlók (templomjárók). Mivel a felekezeti identitás evangélikus oldalról volt erősebb, mindháromunkat evangélikusnak kereszteltek meg. Gyerekkoromtól kezdve járok a Mevisz táboraiba, melyek az evangélikus háttér mellett mindig ökumenikus lelkületűek.

Feleségemet ugyan katolikusnak keresztelték, de szülei kisgyermekkorától Jehova tanújaként nevelték. Ő felnőtt fejjel, különböző felekezetű ismerősök révén tapasztalta meg a kereszténység egyetemességét, illetve hogy az általa addig ismert közösségen kívül (is) van keresztény hit és élet. Velem együtt ő is az evangélikus gyülekezetben talált otthonra, de nyitott maradt más felekezetű közösségek iránt is. Gyakran megfordulunk nem evangélikus körökben is, ahol testvérekre és Krisztusra találunk. Rendszeresen járunk egy református páros körbe (korábban egy katolikus látogattunk).

Úgy érzem, az ökumené arra készíti az embert, hogy félrelakja a sajátos felekezeti tanításokat, hagyományokat, hogy egyedül a lényeg, Jézus Krisztus kerüljön a középpontba. Ehhez viszont arra is szükség van, hogy stabil gyülekezeti háttérrel rendelkezünk; ahogy vendégségben is az érzi magát igazán jól, aki tudja: van hova hazamennie.

Mátyásné Nagy Éva

Mit is jelent számomra az ökumené? A válaszon nem kell sokat töprengenem, hiszen a magam és a családom mindennapjait befonja a különböző felekezetek egymásba kapaszkodó és védőhálója.

Jómagam református lelkészcsaládban nőttem fel; szüleim toleranciájának és nyitottságának köszönhetően azonban más vallások tisztelgetését és elfogadását is megtanultam. Ez a biztos háttér tette lehetővé, hogy férjemmel, aki római katolikus vallású, ne kerüljünk vallási ellentétek csapdájába. Hanem éppen ellenkezőleg: együtt, az egy Istenbe vetett hitünkben éljük az életünket, és azon igyekezzünk, hogy erre vezessük az immáron ránk bízott három fiunkat is.

Házasságunk kezdetén, az otthonremités fázisában kerültünk Csömörre. Fontosnak tartottuk, hogy családjunknak lelki otthona is legyen, ekkor választottuk saját magunk és gyermekeink számára is a példás közösségi életet élő, egymást hitben hordozó csömöri evangélikus gyülekezetet. Itt cseperedtek fel időközben ismeretekben és hitben is gyarapodva fiaink. Hitük önkéntes megvallására, a konfirmációra pedig a mátyásföldi református gyülekezetben került sor, ahol továbbra is szívesen kivesszük a részüket a csömörihez hasonlóan ugyancsak kiváló ifjúsági munkából.

Néhány éve az engem körülölelő ökumenikus paletta még egy színfonttal bővült: középiskolai tanárként a Patrona Hungariae katolikus leánygimnáziumban gyakorlom hivatásomat. Ez is megerősít abban, hogy a külsőségek nem választhatnak el bennünket; mindannyiunknak a közös értékek és a hit megőrzését kell közvetítenünk.

Rezsabek Nándor

Ha röviden akarnám jellemezni katolikus–evangélikus családjunkon belül az ökumené mibenlétét, az unitárius jel-

mondatot említhetném: *Egy az Isten!* Persze nem valamilyen antitrinitárius vonatkozásban, hanem olyan értelemben, hogy mindkét felekezethez tartozó családtagjaim ugyanahhoz az Istenhez fohászolnak, ugyanazt jelenti számunkra Jézus, és ugyanúgy részesülünk a Szentlélek kegyelmeiben. Aki pedig ismeri a két egyház liturgiáját, tudja, hogy mindkettő ugyanabból a gyökérből táplálkozik.

Magam – valamennyi felmenőmmel együtt – katolikus vagyok; a terézvárosi Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplom ifjú felnőtt közösségéhez tartozom. Feleségem apai ágon felvidéki katolikus, evangélikus vallását pedig a hartai őstől nyerte, jelenleg a budapest-fásori gyülekezetbe tartozik. Egyházi esküvőnk Hartán lutheránus szertartású volt, gyermekeinket a fásori templomban keresztelték. Kisfiam katolikus óvodába jár, hittanra azonban a fásori gyülekezetben oktatják. Jómagam pedig az *Evangélikus Élet* mellett katolikus lapokba is rendszeren írok.

Decemberben Aradi György lelkész úr rákérdezett, hogy ott leszünk-e a televízióban is közvetítendő *fásori karácsonyon*. „Nem tudjuk még” – válaszoltuk, hiszen tudtuk, hogy a katolikus közösség is vár bennünket. Aztán – nem először és nyilván nem utoljára – egyazon napon *szentbeszédnek* és *igehirdetésnek* is befogadói voltunk.

Trincsiné Márton Zsuzsanna

Evangélikus szülők gyermekeként nőttem fel; férjem református, két lányom szintén evangélikus. Mindig fontosnak tartottam a családi kapcsolatok mélyítését, a nagyszülőkkel, keresztszülőkkel, unokatestvérekkel való kapcsolat-tartást.

Csak néhány éve tudatosult bennem, hogy a családommal együtt egy másik nagy családnak, a keresztények nagy családjának a tagja is lehetek. Aki össze-

köt bennünket, az Jézus Krisztus. Úgy gondolom, hogy földi életünkben felekezeti hovatartozásunknak nincs jelentősége. Egyvalami van, ami mindennél fontosabb: fogadjuk el Jézust megváltó Urunknak. Ehhez pedig az szükséges, hogy megismerjük őt.

Az evangélikus istentiszteleteken kívül gyakran veszünk részt más felekezetek által szervezett előadásokon, csendesnapokon, igehirdetéseken, mert fontosnak tartjuk a lelki épülést.

Hálát adok Istennek, hogy megnyitotta előttünk az ökumené adta lehetőségeket. Keresztény testvérek bizonyágtételeit, vallomásait, igehirdetéseit hallgatva egyre közelebb kerül a szívemhez Jézus. Keresztény, hívő emberként igyekszem úgy élni, hogy élettemmel, tetteimmel, szavaimmal tehessek bizonyágot Isten szeretetéről családom körében, embertársaim előtt. *„Mert ahogyan egy testnek sok tagja van, de nem minden tagnak ugyanaz a feladata, úgy sokan egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai.”* (Róm 12,4–5)

Vekszli Zsuzsanna

Evangélikusként római katolikus férjemmel neveljük evangélikus lányainkat férjem római katolikus többségű szülőfalujában. Iskolás gyermekünk evangélikus óvoda után katolikus általános iskolába jár.

Biblióróra éveken át református gyülekezetbe jártam Krisztusban kedves testvérekkel együtt; felekezeti hovatartozásuk sokszínű egységet hozott az Ige köré.

Jegyességünket megelőzően szólított meg és hívott engem Isten ifjúsági szolgálatra a környező gyülekezetekbe más felekezetű fiatalokkal együtt. Házasságba – szentségi házasságba – vezetett, és áldásait árasztotta ránk. Nagy ajándék volt, hogy „vegyes párként” résztvevői lehettünk a Házast Hétvége mozgalom első protestáns hétvégéjének, amelyet a

római katolikus testvérek szerveztek. Házasságunk nagy áldása gyermekeink mellett, hogy 2005-ben evangélikus kereszteltem, majd római katolikus kereszteltem keresztapám és keresztanyám keresztelvényeire hívtunk el.

A mindennapokban a feladatunk a Szentháromság Istenét imádni, gyermekeinket hozzá vezetni, „házát”, templomait lelki otthonunkká tenni.

Véghné Pozsgai Olga

Evangélikus–római katolikus család vagyunk. Így kaptuk egymást Istentől ajándékba. Ez a szemlélet határozza meg férjemmel és négy gyermekünkkel folytatott közös életünket. Gyermekeinket „nemek szerint” kereszteltettünk. Családi kétfelekezetűségünket aktívan gyakoroljuk. A különbségeket nem próbáljuk elmosni, de tudjuk, hogy tükör által mindnyájan homályosan látunk, és senki sem állíthatja, hogy ő egyedül képes tökéletesen szavakba foglalni a Kimondhatatlant. A magunk élethelyzetében, adottságaival próbáljuk megélni az Istennel és Istenben való szeretetkapcsolatot, közösséget.

Az ökumené életünk természetes közege. Elgondolkodtathat ennek mélyebb igazságairól az is, hogy annak a görög szónak, amelyből az *ökumené* szó ered, az alapjelentése a következő: *bármely hely, ahol lakni lehet; a lakóház, az otthon*. Eszünkbe juthat erről családi otthonunk, szűkebb-tágabb környezetünk, a teremtett világ vagy hívőként az egyház – Krisztus teste, amelynek különböző tagjai vagyunk egyenként és házastársként egyaránt...

Találkozó a magyar–vesztfáliai kapcsolatok újjáélesztéséért

Látogatást tett a Magyarországi Evangélikus Egyháznál *Gerhard Duncker*, a Vesztfáliai Evangélikus Egyház egyháztanácsosa január 15. és 17. között. A Közel-Keletért és Európáért felelős lelkész az utóbbi időben lanyhuló magyar–vesztfáliai viszonyt szeretne volna újjáéleszteni. Az egyházi vezetőkkel való tanácskozás után a következő megállapodás született a két egyház között: ősszel magyar delegáció utazhat ötnapos tanulmányútra

Bielefeldbe, ahol az azonos munkaágak dolgozói kicserélhetik egymással tapasztalataikat. Szó esett még a magyar kórházlelkészek esetleges rövid távú továbbképzéséről, illetve magyar részről szívesen fogadnának néhány hétre vesztfáliai teológus gyülekezeti és gimnáziumi hittanárakat. A találkozó jó hangulatban telt, és eredményesen zárult mindkét fél szempontjából.

■ Cs. T. K.

Lutheri köszöntés Szent Márton hegyén

Az Északi Egyházkerület püspöke, *Fabiny Tamás* január 18-án ellátogatott a pannonhalmi bencés főapátságba *Várszegi Asztrik* püspök, főapát meghívására. A bazilikában a bencés diákok és szerzetesek jelenlétében ökumenikus istentiszteletet tartottak, amelyen az evangélikus püspök hirdette az evangéliumot. Prédikációja elején utalt arra, hogy *Luther Márton* „köszöntését” hozta Szent Márton hegyére, bizonyosra véve, hogy a reformátor tanítását jóindulattal érdeklődés fogadja a bencések körében.

Mt 18,1–5 igéje alapján hangsúlyozta, hogy Jézus mai tanítványainak is óvakodniuk kell a rangkórságtól és önmaguk mások fölé emelésétől. „A gyermeki lelkület azt is jelenti, hogy felismerjük: ugyanahhoz az Atyához tartozunk. Egymásnak nem mostoha- vagy féltestvérei, hanem édestestvérei lehetünk” – mondotta. Az istentisztelet után az evangélikus vendég hosszú testvéri beszélgetést folytatott a főapáttal és a bencés szerzetesekkel.

► EvÉlet-infó

Párbeszéd – hangfogó nélkül

► **„Béke, megértés, egymás megismerése, az egymás iránti szeretet ápolása – ez az az irányvonal, amelyet követünk 2007-ben is” – hangzott el a Keresztény–Zsidó Társaság (KZST) újévi sajtótájékoztatóján, amely az önmagában is gondolatindító *Hangfogó nélkül* címet viselte. Több előadás mellett két fontos bejelentés hangzott el a társaság ez évi első találkozásán, melyet január 16-án tartottak a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének nagytermében.**

Mint elhangzott, a KZST elnöksége – mely egyébiránt nem ad ki deklarációkat, a felszólalók minden esetben saját véleményüket képviselik – olyan kettős javaslatot fogadott el, melynek közzétételében, továbbá minél szélesebb körű

megismertetésében számítanak az írott és elektronikus média segítségére.

A bejelentéseket *Fabiny Tamás* püspök, a KZST ügyvezető elnöke tette. Az elsővel a magyarországi keresztény egyházaknak – a Magyarországi Egyházak Ökumenikus

Balról jobbra: *Fabiny Tamás*, a KZST ügyvezető elnöke, *Varga Béla*, *Haraszti György* és *Jakab Attila* elnökségi tagok

FOTO: BOTTA DÉNES

Tanácsának, valamint a Római Katolikus Püspöki Konferenciának – a vezetőit szólította meg. Annak érdekében, hogy a kereszténység és a zsidóság közeledése valószínű legyen, 2007-től – a vallásközi párbeszéd alkalmaként – bevezetnék a „keresztény–zsidó párbeszéd napját”. Már a dátumot is kijelölték: november második vasárnapjára – idén a hónap 11-ére, Márton napjára – esne. E nap a keresztény egyházakban a kereszténységet is tartó közös gyökér, a zsidóság napja lenne istentisztelet, előadások, agapék, konferenciák, fórumok, beszélgetések keretében – a média közreműködését is igénybe véve. „Segítsük a keresztény és zsidó közösségeket a tisztánlátásban, hozzuk közel egymáshoz a felekezetek tagjait, csoportjait” – hangsúlyozta a püspök.

Másik bejelentésével, illetve javaslatával a keresztény szószéki igehirdetőkhöz fordult: támaszkodjanak gyakrabban textusváltásokor, bibliatanulmányaik megírásakor az Ószövetség ígéire, elősegítve ezzel a hívek körében a héber Biblia jobb megismerését. „Antijudaizmustól és antiszemitizmustól mentes exegézisre van szükség” – húzta alá *Fabiny Tamás*. „Lépünk egy lépést előbbre egymás felé, s tegyünk közösen azért, hogy visszaszorítsuk a társadalomban tapasztalható antiszemitizmust és antikrisztianus tendenciákat” – fogalmazott a püspök.

■ KŐHÁTI DÓRA

Nemcsak szavalták, rajzolták is a Himnuszt

Evangelikus iskolák országos művészeti versenye Orosházán

► **Idén immár ötödik alkalommal emlékeztek a magyar kultúra napjára művészeti versennyel Orosházán. A házigazda Orosházi Evangelikus Általános Iskola és Gimnázium által január 19-én megrendezett vetélkedőn az evangelikus iskolák diákjai mellett szép számmal képviseltették magukat a város közoktatási intézményeinek tanulói is. A fiatalok a már hagyományosnak számító három kategóriában – szavalás, népdaléneklés és képzőművészeti alkotás – mérhették össze tudásukat.**

A művészeti verseny fókuszában idén Kölcsey Ferenc Himnusza állt. Az ünnepi hangulatot megteremtő köszöntőjében Jantos Istvánné, az Orosházi Evangelikus Általános Iskola és Gimnázium igazgatója is stílszerűen egy Kölcseytől vett idézettel hívta fel a figyelmet a hazaszeretet, a hazaszeretettől fakadó áldozatvállalás és az anyanyelv ápolása között húzódó kapcsolat fontosságára. Ezután köszöntötte a versenyben részt vevő diákokat, akik jelenlétükkel már mintegy tanúságot is tettek ez irányú áldozatvállaló készségükről. Ezt követően Héjja Márk, a gimnázium országos retorikai versenyeken többszörösen is kitüntetett tanulója röviden ismertette a Himnuszt keletkezéstörténetét és irodalomtörténeti jelentőségét, majd kezdetét vette a verseny.

Az ünnepi megemlékezés gerincét képező szavalóversenyen induló diákoknak az idén Kölcsey Himnuszával kellett megbirkózniuk, e mellé szabadon választhattak egy 20. századi magyar ódát. A résztvevők személyiségének sokszínűségét is jelzi a szabadon választott

költemények széles spektruma: Szilágyi Domonkos, Reményik Sándor, Illyés Gyula, József Attila – hogy csak néhány nevet említsék – versein keresztül a felszabadult örömtől kezdve az egyén tragikus elszigeteltségén át egészen a hazaszeretettig igen sokféle életérzést tolmácsoltak gyakran egészen döbbenetes pontossággal a versmondók. A zsűri elnöke értékelő beszédében ugyanakkor azt is kiemelte, hogy bár egymás után pontosan huszonhét hallgathatta meg a Himnuszt, mégsem unta meg: a különböző előadók saját személyiségükön átszűrve minden alkalommal sajátos és megismételhetetlen módon adtak hozzá egyfajta többletet a költemény értelmezéséhez. Külön dicséretben részesültek azok a diákok, akik a vers műfajához illő – lévén, hogy nemzeti imádságunkról van szó – előadói stílust választottak.

A 7–8. osztályosok versenyében Seres Eszter, a Deák Téri Evangelikus Gimnázium tanulója lett az első helyezett. A 9–10. évfolyamosok közül Kozmer Vivien, az Orosházi Evangelikus Általános Iskola és Gimnázium diákja bizonyult a leg-

jobb, aki első helyezése mellé ráadásul a legjobb orosházi szavalónak szánt különdíjat is elnyerte. A 11–12. osztályosok versenyét Nagy Fanni, a győri Péterfy Sándor Evangelikus Oktatási Központ tanulója nyerte meg.

A népdaléneklési versenyben – korosztálytól függően – kötelező volt A Vargák ablakjuk vagy a Kimegyek a doberdói harcterre, illetve a Ha bemegyek, ha bemegyek című népdal megszólaltatása; a szaba-

nos Iskola tanulója bizonyult a legjobbnak, míg a 7–8. osztályosok versenyét a szarvasi Benka Gyula Evangelikus Általános Iskola és Óvodából érkező Csasztvan Zsuzsanna nyerte. A 9–12. osztályosok küzdelme érdekesen alakult, mert itt a szigorú zsűri a legjobbnak járó díjat nem ítélte oda senkinek sem, így végül Regős Mihály, a Deák Téri Evangelikus Gimnázium tanulója és Albert Alexandra, az Orosházi Evangelikus Általános Iskola és

vonaláról, mivel azonban ezek túlnyomó többsége ceruza- vagy színes kréta-rajz volt, egyben bátorította is a diákokat a szabadabb ecsethasználatra. Két feladat közül választhattak a résztvevők: vagy a Himnuszt, vagy pedig a „Ti vagytok a föld sója” igevers illusztrációját készíthették el. A Himnuszt-illusztráció kategóriájában a 7–8. osztályosok közül Lizon Loretta, a szarvasi Benka Gyula Evangelikus Általános Iskola és Óvoda tanulója, a 9–10. osztályos korcsoportból Walcz Viktor, a Budapest-Fasori Evangelikus Gimnázium diákja, a 11–12. osztályosok közül pedig Kiss Norbert, az Orosházi Evangelikus Általános Iskola és Gimnázium tanulója vehette át az első díjat. A bibliai igevershez készült illusztrációk közül 7–8. osztályos korcsoportból Huszka Melindának, az Orosházi Evangelikus Általános Iskola és Gimnázium diákjának, a 9–10. osztályosok közül pedig a győri Péterfy Sándor Evangelikus Oktatási Központból érkező Kovács Ágnesnek a munkái bizonyultak a legjobbnak. Az eredményhirdetés és a könyvjuttatalkiosztása után Ribár János esperes mondott köszönetet a szervezők, a zsűri, a diákok és az ókt. felkészítő pedagógusok munkájáért.

Az idei verseny véget ért ugyan, a résztvevők és a hallgatók mégis maradandó élményekkel gazdagodva távozhattak – jövőre pedig újra várják a tehetséges diákokat Orosházára, a magyar kultúra előtt tisztelgő nemes versengésre.

■ NÁNAI LÁSZLÓ ENDRE

FOTO: DEB TAMÁS

don választott művek előadásakor viszont a versenyző választhatott a saját tájegységéről származó népdalok közül. Az 5–6. osztályosok közül Gajdán Márta, az orosházi Vörösmarty Mihály Által-

Gimnázium növendéke osztozhatott a második helyezéssel.

A képzőművészeti pályamunkákat zsűriző tanárm értékelésében elismerően beszélt a beérkezett alkotások szín-

► **Már beszélgetésünk elején leszögezi, hogy nem igazán könyvtáros alkát: „Túlságosan sok bennem a nevelői tulajdonság, s csak kevésbé vagyok »szolgáltató« természet” – mondja dr. Mányoki János, aki kerek huszonöt éve az Evangelikus Országos Könyvtár munkatársa, 1989 óta pedig igazgatója. A jubileum alkalmából beszélgettünk vele.**

– Kezdjük az elején! Honnan vezetett az útja az evangelikus egyház Üllői úti országos központjába?

– Kajárpécen, Győr közelében nőttem fel egykeként, csonka családban. Anyámtól erős népegyházi nevelést kaptam: folyamatosan jártam a templomba és a hittanórára. S mivel németül is a tiszteendő úrnál – Mitykó Zoltánnál – tanultam, közeli kapcsolat alakult ki közöttünk. Tizenhárom-tizennégy éves koromban hasznos beszélgetésekre került sor: hitről és történelemről. Gyermekkoromat az is gazdagította, hogy zongorázni a kedvesnővéreknél tanultam a római katolikus plébánián. A templomjárás és a zongoratanulás ugyan más-más dolog, de az én életemben mind-egyik a családi fegyelem – és nem a gyermeki lelkesedés – megnyilvánulása volt. Isten azonban megadta, hogy ami kényszerből indult, szépen kiteljesedett, ezért a kezdetekre is őszinte szeretettel, kifejezett nosztalgiával gondolok vissza. Régi, időközben elbontott parókiaánk, de a katolikus plébánia emléke is eleven maradt bennem. Egy-egy falvédőt ma is szinte a szemem előtt látok, például: „Esti harang – Ne légy messze, Istenünk, mindenkorom légy velünk!” – Nem nagy vers, nem az a dolga; de benne van a lényeg.

– Ezek a korai élmények tehát nem múltak el nyomtalanul...

– Győri, Révai Miklós gimnáziumbeli érettségim, majd tizenegy hónapos katonai szolgálatom után jogi tanulmányokba kezdtem Budapesten. Egyetemi éveim nagyon sajátosnak teltek el. Napközben bölcsész ösztöneimnek éltem az akkori – még a Nemzeti Múzeumban működő – Országos Széchényi Könyvtárban: rengeteget olvastam, szorosan véve máig autodidakta vagyok. Nem voltam képes szakosodni, mert egy-egy kultúrát valahogy mindig körbe szerettem volna járni: ha az egyik végén rendszeres teológiai olvastam, akkor a másik végén szépirodalmat. Örült módszer, de az ösztöneimből folyt. Szerencsés va-

Huszonöt év az egyház könyvtárában

Interjú Mányoki Jánossal

gyok, és örülhetek, hogy nem mentem tönkre, ami könnyen bekövetkezhetett volna olyannyira szakosodó világunkban. Másrészt ugyanezekben az években – pontosabban 1976-tól 1986-ig – a Lutheránia énekkarban módomban nyílt arra, hogy Bach nagy oratorikus műveit belülről is megismerjem. A Deák téri bibliaórák szintén sokat nyújtottak: a 20. századi protestáns teológia főbb irányiról kaptam vázlatos képet.

Tehát igazán nem állítható, hogy az egyetemi éveket haszontalanul töltöttem, de való igaz: újra és újra jöttek a jogi vizsgák. Szinte csoda, hogy meglett a diplomám, hiszen a vizsgaidőszakon kívül gyakorlatilag semmit nem foglalkoztam a joggal. Ezért aztán sokat szorongtam: mihez is kezdjek?

– Miként került az evangelikus könyvtárba?

– A Deák téri bibliaórákon érzékelték a gondomat, s Takácsné Kovácsné Zselma megkérdezte, nem volna-e kedvem az egyház könyvtárában állást vállalni. Végül is így lettem Papp Ivánné könyvtárvezető munkatársa. Akkoriban ketten voltunk főállásban. Nagyszámú cédulát gépeltem; tájékoztattam, kölcsönöztem, tanfolyamra jártam (Régi könyvek gondozása); két nagyobb kiállítás munkáiban is részt vettem, időnként pedig könyvismertetőket írtam az Evangelikus Életbe. Főnökömre, Papp Ivánnéra máig tisztelettel gondolok vissza: soha nem kívánt lehetetlen, másrészt következetes és pontos volt.

Mai szemmel nézve szegényes viszonyok között léteztünk, s talán a szegényes viszonyokból is fakadt, hogy olyan gesztusokkal találkoztam, amelyek ma már szinte elképzelhetetlenek. Például az egyik olvasónk, dr. Miskolczy Gézáé bejött egy nyári napon, s közölte, hogy föllakozza a könyvtár irodáit, mert látja, hogy rájuk fér. Szándékát meg is valósította. Később derűs emlékek, hogy a könyvek visszaszerzése akkoriban is akadozott. Egy téli estén például az Új köztemető közepén, a sírások szállásán kötöttem ki: Kőrösi Csoma Sándor dolgozatainak a Duka Tivadar-féle kiadását próbáltam meg visszaszerezni. Az érintett sírásó elnézést kért, hogy megvárta, amíg én keresem, s ígéretet tett: ha nem találja meg a könyvet, megvásárolja az akkor megje-

lent hasonmás kiadást. Szavát betartotta, ebben példaként szolgálhat...

– Nem gondolt-e arra, hogy állást változtat? Hiszen eredetileg mégis afféle mentőöv volt az Ön számára a könyvtári munka...

FOTO: NAGY BENCE

– Más könyvtárba semmiképpen nem mentem volna. Akkor már inkább tanítani, de ahhoz újra kellett volna kezdenem az egyetemet. A jogot tisztelembecsülöm, néhány éve Iustitiansus Intitúciót is elolvastam – már szabadon, kötetlenül –, de az életemet nem tudnám a jognak szentelni. Az elmúlt huszonöt év végül is kompromisszum. Ha van bennem valami alkotókészség – s remélem, hogy van –, akkor az bizony igen mérsékelten jelent meg a könyvtári munkában. Hiszen nem arról van szó, hogy megtaláltam a helyemet; legföljebb a biztonságomat találtam meg. Ezt nem panaszként mondom, hiszen – mint már említettem – sokkal rosszabbul is járhattam volna.

– Mikor lett a könyvtár igazgatója, és milyen fontosabb változások történtek időközben?

– 1989-ben, Papp Ivánné halála után vettem át a könyvtár igazgatását. Abban az időben – egészen 1996-ig – a teológia könyvtára is hozzánk tartozott. Mozgalmas évek voltak. Saját kezűleg költöztettük az Üllői útról a teológiára a soproni fakultás könyvtárát; mind a két hely-

színen komoly belső átalakítások, irodai és raktárkiképzések folytak. A teológuslétszám megnőtt, így az ottani könyvtárkészlet nyitva tartása jelentősen meghosszabbodott. 1996-ban a két gyűjtemény különvált, mivel a teológiának – már egyetemenként – külön könyvtárát kellett működtetnie.

1989 után anyagi szempontból felledülést éltek meg az egyházi gyűjtemények. Létszámunk mégsem növekedett meg túlságosan. Az Üllői úton jelenleg három vagyunk; 118 ezer kötetünkhöz – és a második világháború óta felgyülemelő restanciánkhoz – képest ugyan kevesen, de legalább egy szűkebb időszakban sem kell senkit elbocsátanunk. Igaz, két munkatársam gyakran kényszerül tűzoltásszerű munkára, de a könyvtár működik, sőt talán szolid szellemi műhelynek is tekinthető.

– Mindeközben 2000 óta Ön szerkeszti egyházunk Credo című folyóiratát is.

– Dr. Hafenschér Károly ajánlott engem szerkesztőnek. Örültem a felkérésnek, de volt bennem némi kétely, hiszen addig nem végeztem hasonló munkát. A folyóirat jellegét aztán fokozatosan megváltoztattam. A Credo jelen formájában – minden gyöngesége mellett – alapjában igényes folyóiratnak mondható; az pedig nem titok, hogy igényes folyóiratot olvasni munka és áldozat. A mostani, viszonylag testes tanulmányok esetenként talán fázostóak, egy darabig azonban remélhetőleg megőrzik értéküket. Legföljebb akkor fordulnék el tőlük, ha olyan esszét tudnék közölni, amelyeknek valódi szépprózai értékük is van. Ilyeneket azonban nem könnyű keríteni. Másrészt alapigazság, hogy a korszerűség nem a témában, hanem a szemléletmódban rejlik. S egyáltalán nem vagyok abban bizonyos, hogy egyes, sokat rágott kérdéseket a Credo-ban is elő kell vennünk: túlságosan nagy a veszélye annak, hogy szószaporításba és látszatevékenységbe fülünk. Ellenben nagyon fontosnak tartom az egyetemes vallástörténetre és az egyetemes egyházra történő kitekintést. Két nagy kísértést látok a magyar evangelikus egyházban: az egyik a beszűkülés és az önsajnálát – ezek talán minden kisébbséget próbára tesznek –, a másik a feltűnési, nyüzsgési viselkedés, ugyancsak a kisebbségi

voltot kompenzáló. Mindenesetre a Credo ezt a két nyomorúságot megpróbálja távol tartani. Komolysága és távlati föltétlenül van.

– Néhányan csodálkoznak azon, hogy a Credo-ban rendszeresen olvashatunk modern török verseket és elbeszéléseket.

– Az evangelikusok a 20. században nagyjából magyar nyelvűvé lett, míg gyökereikhez gyakran felemás módon, bizonyos aránytalanságokkal viszonyul: német, szlovák, vend és zsidó elemeket véve ezen a helyzeten nincs mit csodálkozni. A Credo viszont magyar egyházi folyóirat, s a műfordítást egyházi folyóirat számára szinte optimális lehetőségnek tartom; ennek okaira – helyhiányában – nem térek ki. Amikor finnségi és török műfordításokra építtek, egyrészt jellegzetes módon erősíttem a folyóirat magyar jellegét, másrészt finoman jelzem, hogy nincsen olyan erős „saját hidunk”, mint a reformátusoknak. A dolog többi része irodalom. Törökből ugyan magam is fordítok, és a török nép alkotókészségét mélyen tisztetem, de semmi elfogultság nem fűt.

– Meg tudná-e mondani, hogy mit tart a legrosszabb és a legjobb tulajdonságának?

– Ha meg tudom ítélni, tépelődő és fegyelmezetlen vagyok, ami rossz. Másrészt – úgy hiszem – van fantáziám és arányérzésem: ez jó. E tulajdonságokból is fakad, hogy gyakran hiányzik belőlem a lelkesedés, amikor körülöttem lelkesednek, míg az örömeimet sokszor nem tudom megosztani másokkal. Maga a helyzet tanulságos, csupán ezért említem.

– Úgy hallottam, hogy ötvenedik születésnapja és az Evangelikus Országos Könyvtárban való munkába állásának huszonötödik évfordulója csaknem egybeesett.

– Igaz. Az én számomra 2006 nem volt közönséges esztendő. Egykor azt olvastam – mára bizonyára avított adat –, hogy a fennmaradt csontleletek alapján legföljebb két ősemberről állítható, hogy betöltötte vagy legalábbis megközelítette az ötvenéves kort, ami akkoriban felső határ lehetett; vagy pedig ez a születésnap világossá teszi, hogy már kifelé indulunk...

Az elmúlt évtizedben viszonylag sokat utaztam, s szemüvegemet kezdetben csak utazásaim során tettem az orromra. Aztán a szemorvosnő így oktatott: „Uram, nincs érdekesebb utazás, mint maga az élet. Hordja csak állandóan!” – Szót fogadtam neki, mert igaza volt!

■ – J –

„Köszöntsük a

► „Köszöntsük az eget Urát...” címmel rendezett evangélikus népdal- és népzenei találkozót a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban Végh Szabolcs, az intézmény igazgatója és Varga Gyöngyi, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) tanára. A január 19. és 21. közötti alkalom közel nyolcvan résztvevője között a karon ülő kisgyermek generációjától a nagyszülőkéig minden korosztály képviseltette magát. A szervezők előrelátó módon mindenkire gondoltak; a programban a tudományos előadástól a kézműves-foglalkozáson át a közös énektanulásig sok minden szerepelt. Hogy pontosan mi, arról képriportunkban számolunk be.

Tekerőlant-kísérettel tanulhatk tápai szokásdallamokat péntek este az érdeklődők Szerényi Bélától. Az ezüstkoszorus hangszerkészítő-mester nemcsak elkészíti, de meg is szólaltatja a tekerőket, ráadásul nem is akárhogyan! Tudását évközben a pomázi zeneiskolában, nyaranta különböző népzenei táborokban adja tovább a következő nemzedékeknek. Véleménye szerint két anyanyelvvél rendelkezünk: nyelvvel és zeneivel. Ma nagyon sokan csak az egyikben jártasak; beszédképességük révén csak „ezen a világon” kommunikálnak, de az éneklést, vagyis az „azzal a világgal” való kommunikációt nem gyakorolják eleget.

Spontán „Ki mit tud?”-dal megspékelt borkóstoló keretében mutatkoztak be egymásnak péntek este és éjjel a találkozó résztvevői. Az Oppenheim József (balra) pincéjéből származó nedűkkel való ismerkedést – a kötcei borász minden „borismertetőjét” egy-egy vidám történettel egészítette ki – időről időre muzsika- és/vagy énekes szakította meg. A résztvevők ugyanis nem csak nevüket és foglalkozásukat árulták el egymásnak; a néphagyományokhoz fűződő szoros kapcsolatuk „illusztrálásaként” dalra fakadtak, előrántották a hegedűjüket, megpengették a citerájukat, vagy éppen mesélni kezdtek a nagyrédeműnek.

Énekeskönyvünk Bibliorai énekek című fejezetében tizenhatszor szerepel a kotta felett – a forrás megjelöléseként – a „népdal” vagy a „Gimesi gyűjtemény, 1844” felirat. Jóób Árpád, a Nyíregyházi Főiskola Ének-Zene Tanszékének vezetője Evangélikus énekeskönyvünk népdaldallamainak eredetéről címmel tartott, szombat délelőtti előadásában ezeket az eseteket vette sorra, és „lerántotta a leplet” arról a tényről, hogy még olyan is van közöttük, amelyik eredetileg a lakodalmi ivónóták közé tartozik...

Kosztá Enikő és Kosztá István

Navratil Andrea és Demeter László

A szombati programnak három énektanulós része is volt. Jóób Emese (fent), a gödöllői Frédéric Chopin Zeneiskola tanára több tájegység „örökségéből” válogatott; Kosztá István krizbai evangélikus lelkész és felesége, Kosztá Enikő református lelkész mezőségi és barcasági népdalokat hozott magával, a Zurgó együttes két tagjától, az énekes Navratil Andreától és a kobozon játszó Demeter Lászlótól pedig moldvai énekeket sajtáthattak el a résztvevők.

Amíg a felnőttek az előadásokat hallgatták, addig a fiatalabbaknak Kovács László tartott kézműves-foglalkozással egybekötött hangszerbemutatót. A népi hangszer (ezen belül is elsősorban citerák) készítésével foglalkozó péceli népzenei irányításával egyszerűbb hangszer, mint például hangutánzó eszközök és nádsípok kerültek ki a gyerekek keze közül.

Személyes élményeit is megosztotta az öt hallgatókkal Veres Emese-Gyöngyvér néprajzkutató, egyházunk Vallási Néprajzi Munkacsoportjának tagja, amikor egy kérdésre felelv a döntően evangélikus vallású barcasági csángók népszokásairól beszélt. Evangélikus múltunk – evangélikus jelenünk című előadásában egyébként többek között a munkacsoport eddig végzett munkájáról, illetve jövőbeni terveiről és feladatairól számolt be a jelenlévőknek.

„Z egek Urát...”

BODA ZSUZSA ÉS
VITÁLIS JUDIT
képes beszámolója

Hogy a Gryllus testvérek – Dániel és Vilmos – szombat esti koncertjét a gyerekek élvezték-e jobban vagy a felnőttek, azt nehéz lenne eldönteni. Tekintettel ugyanis a közönség soraiban helyet foglaló nagyszámú óvodásra és kisiskolásra, a zenészek az „...amikor az atyafiak együtt muzsikálnak” című, leginkább zsol-táratíratokat és megzenésített verseket felölelő összeállításba Gryllus Vilmos Maszkabál című gyermeklemezének egy-egy számát is belecsempészték.

Olyan népi szimbólumok, mint a székely kapu, a tulipános láda vagy az életfa szolgáltak a hétvége elcsendesedéseinek kiindulópontjává. A vasárnap délelőtti istentiszteleten pedig Varga Gyöngyi (képünkön jobbra) Mt 8,1–13 alapján megtartott igehirdetésében ugyancsak a néphagyományokból merített, amikor „Szép violácska...” kezdetű népdalunkra utalva Jézusról mint lelki orvosunkról beszélt. Kardos Zsuzsa (képünkön balra), a Móríchidai Evangélikus Egyházközség gyülekezeti munkatársa a vasárnapi liturgiai szolgálat mellett áhítatok megtartását is vállalta.

A balatonszemesei Dió Banda húzta a talpalávalót a szombat esti – tánctanítással egybekötött – táncházbán. Amíg a zenekar tagjai szusszantak egyet, addig a helyszínen megalakult Luther Folk Band vette át a helyüket. Koszta István krizbaji lelkész hegedűn játszott, Martinovszky István, a nyíregyházi Luther Márton Kollégium igazgatója a klarinétját fújta, Végő Szabolcs, a találkozó fő szervezője és házigazdája pedig tekerőlantját vette elő (lent).

Palóc mesék „varázsdobból”

► **Ki ne tudna legalább három népmesét felsorolni a kedvencei közül? Na de ki tudná el is mondani őket saját vidékének tájnyelvén? Valószínűleg sokkal kevesebben. A balatonszárszói hétvégén nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek is szájatva hallgatták Badin Ádám és Szabó Bianka nyelvjárásban elmondott palóc meséit. Erről az értékmegőrzésről beszélgettünk a mesemondókkal.**

– Ha jól tudom, tíz éve indította útjára „Palócország – Meseország, palóc mesemondó verseny” néven azt a versenyt, amely a palóc nyelvjárás megőrzését, újraélesztését kívánja szolgálni. Eredetileg kik számára hirdették meg a megmérettetést, és miért éppen a mesék témakörében?

Badin Ádám: Rozsnyóról jövök, de a világnak sok táját bejártam, s hazatérve tenni szerettem volna valamit azért, hogy a „palóc magyar nyelvnek” legyen

– Bianka, a meséidet hallgatva szinte ott jártunk veled Palócország utcáskáin, olyan érzéketlenül mondtad el őket. Gondolom, ez a „mesés” alkalmak hatásának is köszönhető...

Szabó Bianka: Már a versenyre való készülés is ráhangolja az embert a mesék világára. Hiszen minden jelentkezőnek három alapkövetelménynek kell megfelelnie: palóc tájnyelven kell a saját falujára jellemző népviseletben elmondania a kiválasztott palóc népmesét, amely lehet ugyan gyűjtött, de akkor a mesének az adott településre jellemző változatát kell előadni. Azok, akik a regionális elődöntők után a döntőbe jutottak, nemcsak díjat kapnak, hanem mesemondó táborban is részt vehetnek nyáron. Itt hagyományörző és hivatásos mesemondók segítenek tovább csiszolni ismereteinket, miközben a táborszervezők igyekeznek hozzá a hangulatot is megeremteni egy-egy táborúzzal vagy a bűbos kemence mellett.

– Mielőtt belekezdett a mesemondásba, egy dobót szólaltatott meg. A gyerekfoglalkozáson ez egyben díszletként is szolgált.

egy színvonalas fóruma. Mert – ahogy magam is tapasztaltam – a Felvidéken élő palócok inkább szégyellték mai napig megőrzött gyönyörű nyelvüket, a magyarországi palócok pedig lassan már majdnem el is felejtették, és helyette az irodalmi magyart használták. Azt gondoltam, hogy a legjobb lehetőség a nyelvéletben tartására és felélesztésére a népmesék világa. A kicsinyeknél kezdtem;

Badin Ádám: A mesemondás mellett egy bábszínházat is vezetek Rozsnyón Meseszínház néven, amelynek néhány meseelőadását szívesen vissziuk bárhová, ahová hívnak bennünket. Ezért van mindig az autómban egy-két egyszerűbb, hordozható kellék is; segítségükkel lehetőségem nyílik a hallgatóság bevonásával eljárni az éppen kiválasztott népmeséit is.

Badin Ádám rögtönzött mesét mond a gyerekeknek

tíz évvel ezelőtt óvodás, illetve alsó és felső tagozatos gyerekeknek hirdettük meg ezt a mesemondó versenyt az országhatár mindkét oldalán, a Palócföldön. Az évek előrehaladtával már három-négy százra duzzadt a jelentkezők száma, és a korhatárt is ki kellett tolnunk. Például Bianka is az első megmérettetések óta részt vesz ezeken az alkalmakon. S mivel időközben főiskolás lett, akárcsak az akkor vele együtt induló gyerekek, ők már idén a felnőtt kategóriában indulhatnak.

– A versenyeken és táborokon kívül milyen lehetőség nyílik az ifjú mesemondók számára a palóc mesék továbbadására, a palóc tájnyelv szépségének és gazdagságának bemutatására?

Badin Ádám: 2005-ben a magyarországi Allprint Kiadó gondozásában megjelent a Palóc mese-beszéd című mesegyűjtmény, amelynek a CD-mellékletén többek között Bianka is mond mesét. Sok helyre hívnak mesélni, és van, ahova már nélkülöm is kapnak meghívást a „gyerekek”, aminek nagyon örülök.

Felvétel az Evangélikus Hittudományi Egyetemre a 2007/2008-as tanévre

Egyházunk lelkészeinek és hittanárainak képzése az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folyik. Várjuk azok jelentkezését, akik Jézus Krisztusban hisznek, és elhívást éreznek arra, hogy az evangélikus egyházban szolgáljanak. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a képzés lehetőségei a következők:

- A) Nappali tagozaton a *lelkészi szolgálatra felkészítő egyetemi szintű (osztatlan) teológiai tanulmányok*. A tanulmányi idő hat év. A képzés helye: Budapest.
- B) Nappali tagozaton *bachelor szintű katekétá-lelkipásztori munkatárs alapszak*. A tanulmányi idő három év. A képzés helye: Budapest.
- C) Nappali tagozaton *bachelor szintű katekétá-lelkipásztori munkatárs alapszak*. A tanulmányi idő három év. A képzés helye az EHE-nek a Nyíregyházi Főiskolára kihelyezett tagozata.
- D) Nappali tagozaton *bachelor szintű kántor alapszak*. A tanulmányi idő három év. A képzés helye: Budapest.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem *felvételi rendje* a következő: A felvételi (szerzett) pontszámot a *magyar nyelv és irodalom*, valamint a *hittan* tantárgyból tett középszintű érettségi eredménye határozza meg. (A nyíregyházi kihelyezett tagozaton a hittanérettségi kiváltható történelemérettségivel, a kántor alapszakon pedig ének-zene érettségivel.)

Hittan tantárgyból érettségi vizsgát azokban a középiskolákban lehet tenni, amelyek helyi tantervében a hittan tantárgy szerepel. Akinek világi középiskolában nincs módja hittanérettségét tenni, vendégtanulói jogviszonyt létesíthet olyan egyházi iskolával, amelyben a hittan érettségi tárgy. A vendégtanulói jogviszony nem jár óralátogatási kötelezettséggel, azonban a négy év anyagából az érettségi vizsgát megelőzően osztályozóvizsgát kell tenni. Akinek eddig nem állt módjában hittan tantárgyból érettségi vizsgát tenni, felvételi vizsgát tesz az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a középiskolai evangélikus hittanterv anyagából.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem a felvételt *alkalmassági vizsgához* köti. Ennek főbb szempontjai a következők: 1. beszédtechnika; 2. ének, zenei hallás; 3. kommunikációs készség; 4. pszichológiai alkalmasság; 5. érdeklődés a keresztény egyház élete iránt; 6. motiváció; 7. elkötelezettség a keresztény élet folytatása mellett.

Kántor alapszak esetében az alkalmassági vizsga a következőkkel egészül ki:

Gyülekezeti ének- és zeneelméleti alapismeretek köréből: • az *Evangélikus énekeskönyv* 1–13. szám alatt található énekversei; • autentikus és plagális zárlat zongorázása minden hangnemben; • lapról olvasás a protestáns kórusirodalom egy könnyebb tételéből; • korálemelés, hangköz- és hármashangzat-felismerés, ritmuskészség.

Orgona/zongora: • manuálisan korálkíséret az *Evangélikus korálkönyvből* a jelentkező által összeállított lista alapján, amely minimum 10 tételből áll.

Továbbá: • orgonás/harmóniós előképzettségük számára: egy imitációs szerkesztésű és egy korálhoz kapcsolódó darab; • zongorás előképzettségük számára: egy kétszólamú Bach-invenció és egy másik előadási darab; • általános zenei műveltség.

A kántor szak iránt érdeklődők számára az egyetem a tavaszi szemeszterben előzetes egyeztetés alapján konzultációs lehetőséget biztosít. Érdeklődni a teologia@lutheran.hu e-mail címen, vagy *Finta Gergelyné* (tel.: 20/824-4900) lehet.

A nyíregyházi kihelyezett képzés alkalmassági vizsgájáról *Dr. Cserháti Mártától* (tel.: 20/824-2432) kérhető információ.

A hozott pontok kiszámítása a magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv és választott tárgy utolsó előtti év végi és utolsó félévi érdemjegye, valamint az érettségi átlaga alapján történik.

Az emelt szintű érettségi vizsgáért felvételi tantárgyanként 7, a nyelvtudásért legfeljebb két nyelvből középfokú C típusú állami elismert nyelvvizsga esetén 7, felsőfokú C típusú nyelvvizsga esetén 10 pluszpont jár.

Az EHE rektori hivatalában beszerezhető saját jelentkezési laphoz a következő okmányokat kell mellékelni: 1. születési anyakönyvi kivonat; 2. érettségi bizonyítvány; 3. felsőfokú iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány, ha van; 4. orvosi igazolás, amely tanúsítja, hogy a jelentkező felsőfokú tanulmányokra alkalmas; 5. keresztelési bizonyítvány; 6. legalább két évvel korábbi konfirmációt igazoló bizonyítvány; 7. kézzel írott részletes önéletrajz, mely feltárja a jelentkező családi és szociális körülményeit, gyülekezetével való kapcsolatát, valamint a jelentkezés indítékait; 8. az elmúlt két évben végzett egyházi szolgálatáról (az illető gyülekezet lelkésze által) kiállított bizonyítvány; 9. az esetleges állami (vagy azzal egyenértékű) nyelvvizsga bizonyítványa; 10. a jelentkező nevére megcímzett és felbélyegzett normál méretű boríték. Az okmányokat eredetiben kell beküldeni, de indokolt esetben hiteles másolatban is lehet mellékelni. A másolat „egyházi használatra” megjelöléssel az egyházközségi lelkész által is hitelesíthető.

A felvételtelhez szükséges annak a lelkésznek a jelentkező alkalmasságára vonatkozó ajánlása, aki az illetőnek az utóbbi időben lelkipásztor volt. Az ajánlást a lelkész a kérvénnyel egyidejűleg küldje meg külön levélben közvetlenül az EHE rektorának címezve.

A fentiek szerinti, *mellékletekkel ellátott, kitöltött jelentkezési lapnak*, valamint a *piros postautalványon feladott 3000 Ft felvételi eljárási díjnak* 2007. február 15-ig kell az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 1/469-1051, 1/383-4537).

Az alkalmassági és az esetleges hittan tantárgyi felvételi vizsgára 2007. július 2–3-án kerül sor.

A Magyarországi Evangélikus Egyház hittanterve megtalálható az *Evangélikus Közlöny* 2004. július 30-ai számában, mely hozzáférhető a lelkészi hivatalokban. A gimnáziumi hittananyagok beszerezhetők a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.; tel.: 1/317-5478, 1/486-1228).

DR. CSEPREGI ZOLTÁN rektor

Megálmodni a jövőt

Telefoninterjú Deák Lászlóval

Szemerei János mellett töltött időre. Bepillantást nyerhettem a gyülekezeti élet minden területére, és nagyon sokat tanulhattam tőle arról, mit is jelent lelkésznek lenni. Mély, testvéri kapcsolat alakult ki közöttünk. Igen, az imént megnevezett szempontokat igyekeztem szem előtt tartani, ám a „szent naivitás” idővel alábbhagyott. De ennek így is kell lennie. Amikor az ember szembesül az élet realitásaival, döntéseit egyre több átgondoltság kell, hogy jellemezze; nyitottnak kell lennie a változásra, a változtatásra, megfontoltabban kell terveznie és döntenie.

FOTO: BARANYAI ANTAL

► **Pál apostol a Római levélben így fogalmaz: „...az Isten ajándékai és elhívása visszavonhatatlanok.” (11,29) „A lelkészi hivatást nem az ember választja, hanem a hivatás választja őt; a mikor és a hogyan természetesen mindenki esetében más és más” – vélekedik ugyanerről Deák László. A fiatal hódmezővásárhelyi evangélikus lelkipásztort elsőként arról kérdeztem, őt mikor és hogyan hívta el Isten a szolgálatra.**

– Én a hitet komolyan megélt evangélikus családba születtem, a családomban belül lelkészi példa azonban nem volt előttem, hiszen édesapám villanyszerelő kisiparos volt, édesanyám pedig dajkái munkát végez egy óvodában. Hétéves koromtól kezdve jártam a Deák téri gyülekezetbe, és az idő múlásával egyre intenzívebben bekapcsolódtam az ebben a közösségben végzett munkába, de „csupán” tizenhét éves korom körül éreztem azt, hogy a lelkészi hivatás felé terelget az Isten. Amikor úgy gondoltam, még túl korai lenne döntenem, időre van szükségem. Behívtak katonának, majd vállalkozóként dolgoztam, és emellett három évet elvégeztem hittudományi egyetemünk hittanár szakán. Ezután jelentkeztem a lelkész szakra; 1995 és 2000 között jártam oda.

– *Hogy emlékszik vissza, kezdő lelkészként milyen gondolatokkal és tervekkel fogott hozzá a munkához?*
– Úgy vélem, hogy egy végzett teológusnak három fontos dologgal kell rendelkeznie: komoly elhivatástudattal, lelkesedéssel és egyfajta „szent naivitással”, amelytől hajtva – kicsit sarkítva – ezt mondja: „Itt vagyok, éjt nappallá téve fogok dolgozni, most aztán elsőprő erejű ébredés lesz a gyülekezetben, »mintaközösséget« fogok létrehozni, ide nekem az oroszlánt is!”

– *Teológiai tanulmányai befejezése után Kaposvárra került; ott nyílt elsőként lehetősége arra, hogy valóra váltsa az elképzeléseit...*

– Örömmel és hálával emlékszem vissza a

– *Miként tudta megvalósítani ezt a törekvést Hódmezővásárhelyen, ahol már egyedül kellett igazgatnia a gyülekezetet? Egyáltalán, nehéz terep volt ez egy újonc számára?*

– 2003. július 6-án avatott lelkésszé D. dr. Harmati Béla püspök, majd Hódmezővásárhelyre küldött ki. Ottani elődöm Takács János volt, aki hatvankét évesen szolgálatra, kilencvenkét évesen vonult nyugalomba. A nehézséget talán az jelentette, hogy a gyülekezet tagjainak, akik annyi éven át egy konkrét személy gondolkodásmódjához voltak hozzászokva, időbe telt, hogy megbarátkozzanak velem, aki nemcsak hogy fiatalabb vagyok, de egészen más stílust is képviselek. Úgy érzem,

Ne tétovázz, ha Isten hív!

► **Kedves emlékként él bennem, amikor az akkor még esztergomi seminarista, Papp Zoli megszólított a máriaremetei majálison, látva, hogy a kispapok sátránál ögyelgek: „Csak bátran, szabad a bemenet.” „Túlkoros vagyok én már” – válaszoltam. „Sohasem késő” – mondta ő, és még ki tudja, mit mondott, amit azóta már elfelejtettem. Ám a lényeg nem felejtettem el; hogy fontos vagyok számára, akárcsak a templomok végében álló fiatal emberek, akik a szentélybe vágyakoznak – talán titkon, maguknak sem bevallottan. Hogy miért vagyok, miért vagyunk fontosak a ma már pestszentlőrinci káplánnak? – most, évek múltán kérdezem tőle.**

– A kérdésben felidéztem emlékműködésű három éve történt, mikor még az esztergomi seminárium növendéke voltam. Akkor is és most is nagyon fontos számomra a hivatásom. Ha valamit szeretsz, ha valami nagyon megfog, ha valami fontos és élmény a számodra, azt szeretnéd megosztani mindenki-vel, szeretnéd, ha mindenki érezné, mi van benned, mit élsz át, és a szíved mélyén örülnél, ha ő is átélhetné. Sokaknak csak mesél az ember a hivatásbeli élményeiről, örömeiről. Van, aki megért, van, aki együtt örül, van, aki megemeli szemöldökét, és értetlenül néz. Ha olyannal találkozom, aki talán csak titkon, de maga is vágyik erre a hivatásra, hogyne lenne fontos a számomra, hogy ez beteljesedjék, és a valóságban is osztozhassam vele az Isten hatalmas ajándékával és kegyelmével, melyet a hivatáson keresztül ad.

Akkor még kispap voltam, még csak meghívásból adódó, s nem a szolgálat gyakorlatából adódó istenélményeim voltak. De bennem élt, ha most ennire megtapasztalom az Isten szeretetét, mi lesz akkor, mikor már papja leszek. Ilyenkor természetesen, hogy ott van az emberben: gyertek, készüljünk együtt, tapasztaljuk meg együtt... „Sohasem késő”, csak el kell kezdeni, csak igent kell mondani...

Most már pap vagyok. Igaz, nincsenek mögöttem évtizedek, mindössze csak másfél év. De fantasztikus dolog papnak lenni. Fantasztikus dolog kimondani az átváltoztatás, a feloldozás szavait, tapasztalni a papság által kapott kegyelmeket. Most már még bátrabban mondom, érzed a hívást, gyere, mondj igent...

– *Ha már annyire fontosak vagyunk, mit teszel még értünk?*

– Az én hivatásom az oltár mellől indult. Ötéves voltam – kezdő ministráns –, mikor először születtem meg bennem a papság gondolata. Engem a ministrálásom keresztül szólított meg az Isten. Az a tapasztalatom, hogy a ministráns fiúk 98%-ának megfordul a fejében a papi hivatás gondolata. Igyekszem az egyházmegyei ministránsprogramokon keresztül erősíteni az ilyen fiúkban a hivatás gondolatát.

Ha valakin megérezem, hogy esetleg szólítja az Úr, óvatosan, talán több beszélgetés után megpedzem, nem gondolt-e arra, hogy... Érdekes módon eddig majdnem mindenkinél „de” volt a válasza. A következőkben pedig nyitott vagyok arra, hogy együtt gondolkodjunk, készüljünk, imádkozzunk hivatásáért.

Az az érzésem, nem kevés az olyan ember, aki csak a megszólításra vár, arra, hogy valaki megadja a „kezdőlöket”, arra, hogy ezáltal felismerje: nemcsak benne fogalmazódott meg ez a kérdés, hanem mások is látják benne a hivatást.

– *Pillanatnyilag vannak-e reményt keltő hivatások ismeretségi, illetve ami azzal egyenrangú, baráti körökben?*

– Igen, Istennek hála, vannak. Az elmúlt másfél évben, mióta pappá szenteltek, többen megkerestek személyesen vagy e-mailben, esetleg telefonon, régebbi ismerőseim, valamint a vezetőképzőn részt vett ministránsok közül ilyen vagy ehhez hasonló kérdésekkel: „Az az érzésem, hogy engem az Isten papjának hív. Te hogy tapasztaltad meg az ő meghívását, hogyan érezted meg, hogy valóban ez az út, amin járnod kell? Szerinted mit tegyek? Hogyan jutok el a papságig?”

hogy nagyon jól sikerült ez a találkozás a gyülekezettel, megértették a terveimet, és ma már közösen munkálkodunk az Isten ügyén.

Hiszem, nem véletlen, hogy épp ide kerültem. Kezdetből fogva úgy tekintettem az életre és a szolgálatomra, hogy azt mondtam: „Ahoová Isten küld, oda megyek.” Engem ide küldött, most itt kell helyállnom. Igyekeztem átgondoltan – lassan formálódó munkatársi köröm segítségével is igénybe véve – szervezni a gyülekezet életét, és mellette időt szakítani a családra, a feltöltődésre is. Először egy három évre szóló koncepciót dolgoztunk ki, amely magában foglalta az épületek rekonstrukcióját és a gyülekezeti élet átalakítását. Nagy a felelősség, hiszen egy kívülálló olyannak képzel el Istent és a kereszténységet, amilyennek rajtunk keresztül látja. A gyülekezeti életnek sem szabad torz képet mutatnia a szerető Istenről!

– *Eddig úgy tűnik, derekasan helytálltak, hiszen – a hittanosokkal és a fiatalokkal együtt – kétszerezére nőtt a gyülekezet tagjainak száma...*

– Minden gyülekezet más és más adottságokkal rendelkezik, eltérő gondokkal és örömmel kell szembenéznie. Kezdetből fogva arra törekedtem, hogy lépésről lépésre haladjak a külvilág felé nyitott, modern gyülekezetet hozunk létre, ezért – hogy csak néhány példát említek – bibliaiskola indult, programokat kínáltunk a közösségből hiányzó fiataloknak, ingyenes angolnyelv-oktatást szerveztünk hajléktalanok számára...

Minden esztendőnek van egy mottója, amelyet igyekszünk szem előtt tartani. Az idei évé Klaus Douglass *Az új reformáció – 96 tétel az egyház jövőjéről* című könyvéből való: „A jövő egyházáról álmodni annyit, mint Isten álmának nyomába szegődni.”

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Az érdeklődők az egyházközségről a <http://hodemzovasarhely.lutheran.hu/> oldalon olvashatnak, Deák László mindennapjaiba pedig internetes naplóján – www.laci73.blog.hu – keresztül nyervehetik bepillantást.

Ezeket az embereket foglalkoztatja a hivatás gondolata. Vannak fiatal, általános iskolás ismerőseim is, akik a papság felé kacsingatnak. Őket látva nem félek attól – amit oly sokan mondanak –, hogy kevés a hivatások száma. Inkább kevés az, aki mer igent mondani.

– *Tapasztalatomból származó meglátásom, hogy nem annyira hivatásokért kéne imádkozni, Isten ugyanis elégséges számú hív meg szolgálatára, hanem „a” hivatásokért, azok hűségéért, helytállásáért, egyáltalán útra kelésükért a szeminárium felé. Vagy tévednék?*

– Úgy érzem, igazad van. A hivatások felismeréséért, a meglévő hivatásokért kell imádkozni. A már felszentelt emberekért, hogy igazán jó példát éljenek a hívek elé, hiszen a vonzó példa a hivatásokat is erősíti. Az elsőleges hivatásérbeszéstart és hivatásgondozást is az előttünk élő pap élete adja. Ha csak a saját hivatásomra gondolok, abban, hogy pap lettem, nagyon nagy része van az előttem álló jó papi példának.

– *S amit még elmondanál – akár üzenetként is – a bátortalanoknak.*

– Bár a világ nem ad jó példát a döntés, az elköteleződés, a hűség területén, ti merjetekek igent mondani Jézus meghívására. Az apostolok nem hezitáltak, azonnal követték Jézust. Ma az embereknek szükségük van jó lelkipásztorokra. Ne késlekedjétek, ne várakoztassátok az Urat és azokat az embereket, akik rátok várnak.

Seminarista koromban egy idősebb kanonok atyától hallottam: „Gyertek, merjetekek igent mondani! Nemcsak a híveknek, de nekünk, papoknak is szükségünk van rátok. Egyrészt hogy legyen kiknek átadunk a helyünk. Másrészt ha nem jöttök, nem választok igennel a meghívásra, ki lesz, aki bennünket ellát szentségekkel, ha »szükségét szenvedünk«?”

Ne tétovázz, ha Isten hív!

■ TÁRNOKI ANDRÁS

Az interjú a *Keresztény Élet* 2007. január 7-i számában jelent meg

Ferenc kriptalakóból lett gyülekezeti tag

A vásárhelyi férfi segítséggel fordított a sorsán

► **Ivott, csövezett, hetekig egy sírboltban éjszakázott a vásárhelyi Kiss Ferenc, aki úgy tartja, eddigi sorsáról leginkább maga tehet. A negyvenöt éves férfi már felcserélte a holtak kényszerű társaságát az élőkére. Az evangélikus gyülekezet hasznos tagjaként ma már dolgozik, szakított az alkohollal, s angolul tanul. Nyelvtudását a legutóbbi szeretetében mutatta be egykori sorsársainak.**

Kiss Ferenc maga is belátja, rosszul irányította eddig a sorsát, önmaga tehet arról, hogy előbb munkanélkülivé, majd hajléktalanná vált. Szobafestő-mázolóként tanult a vásárhelyi 602-es ipari szakmunkásképzőben, ám az első évnél nem jutott tovább.

– Nem fűlött a fogam az iskolához, ezért az első osztályt meg kellett volna ismételnem, nem tettem. Inkább elmentem segédmunkásnak a Vas- és Fémpipari Ktsz-be. Néhány évig bír-

FOTO: TESIK ANITA

tam, majd újabb és újabb munkahelyet kerestem. Sosem jutottam többre, mindenhol segédmunkás maradtam. Gyorsan beleszerettem viszont a munka – szórakozás – pihenés mókuskerekébe, melyben a szórakozásra fordított idő nyúlt egyre hosszabbra – mondta.

Kiss Ferenc dolgozott a Délépnél, majd a Szegedi Bútoripari Szövetkezet hódmezővásárhelyi üzemében, de állást vállalt a

kútvolgyi gyógyintézetben is, ahol karbantartó, portás, de segédápoló is volt. Itt ismerkedett meg élettársával, akitől hét év után végképp elköltözött.

– Nagyon lecsúsztam, csak akkor mentem reggelenként dolgozni, ha volt hozzá kedvem, ezért mindenhol elbocsátottak. Ittam rendesen, így nem jutott pénz albrétre. A haveroknál egy ideig meghúzódhattam, ám 2005-ben végleg az utcára kerültem.

Azon a télen Ferenc sokat fagyoskodott, s mert nem volt hová mennie, éjszakára beköltözött az Arany temető egyik kriptájába. November és december egy részét a holtak közt töltötte. Hungarocellel és nejlonnal burkolta be magát, hogy ne fájzon, de mint mondja, volt olyan éjszaka, hogy a hideg miatt le sem tudott feküdni, attól félt, sosem kelne fel többé. Ezért hajnalig járkálgatott fel s alá. A csontjaiba beköltözött hideget napközben az állomás melegében próbálta kiengedni.

Még ekkor is adott magára, ezért ismerőseinél rendszeresen fűdött. Szendvicset, pogácsát pedig az állomáson megfordulóktól kapott.

– Már az első nap megszólított az állomáson a szociális gondozó, de letagadtam, hogy hajléktalan vagyok. A harmadik nap reggelén már nagyon rossz állapotban voltam, aztán bevallottam, fedél nélkül élek – mondta a negyvenöt éves férfi.

Ferenc 2006 elején bekerült a kríziszállóra, majd a nappali melegedőre, felhagyott a fröccsözéssel. Azt viszont 2005-ben maga sem gondolta, hogy a hajléktalanok karácsonyi ebédjén megváltozik az élete.

– Nagyon megfogtak Deák László evangélikus lelkész szavai, aki azt mondta, mindenki előtt nyitva a templom. Komolyan vettem, amit mondott, de napokon keresztül csak a kapuig jutottam, nem mertem bekopogtatni. Aztán erőt vettem magamon...

Ferenc nem télenkedett, tavaly már nyelvet kezdett tanulni a gyülekezetben, olyan szép eredménnyel, hogy a hajléktalanok legutóbbi szeretetében ő olvashatott fel angolul verset a Bibliából. Élete megváltozott: állást talált, s az ivással is teljesen felhagyott. Úgy gondolja, mindezek nem „csak úgy” történtek vele. Ő is tett azért, hogy jobbra forduljon a sorsa, s erőfeszítéseiben pedig igaz segítőkre lelt.

■ KOROM ANDRÁS

Megjelent a Délmagyarország 2007. január 4-i számában

HETI ÚTRAVALÓ

Fölötted ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad. (Ézs 60,2)

Vízkereszt ünnepe után az utolsó héten az Útmutató reggeli és heti igéi az Úr Jézus Krisztus dicsőségét hirdetik. „Isten gyűjtött világosságot a mi szívünkben, hogy Jézus Krisztus arcán felismerjük az ő dicsőségének ragyogását.” (2Kor 4,6; LK)

Ülésekor a fényes felhő Isten jelenlétét ábrázolta ki, s a hang nekünk is szólt: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!” (Mt 17,5) Luther így figyelmeztet: „Óvakodj attól, hogy csak úgy az ige nélkül kalandozva Krisztust Istentől elszakítsd. Aki tehát Krisztust hallja és látja, legyen bizonyos, hogy Istent hallja és látja.” De el se bizakodjunk, mert csak amikor már emberi eszközeink összetörnek, és engedünk az Úr akaratának, akkor ragyoghat fel az evangélium rajtunk keresztül – amikor Gedeon emberei összetörték a cserépedényeket, a fáklyák fényesen felragyogtak... (Lásd Bír 7,19–20!) Az Úr „Jézus halálát mindenkor testiünkben hordozzuk, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testiünkben” (2Kor 4,10). Mózes dicsősége mulandó volt, miután Istennel találkozott. Mi a Szentlélek által Jézusban találkozhatunk Istennel; „ugyanarra a képre formálódunk át az Úr Lelke által dicsőségről dicsőségre” (2Kor 3,18). Zsidó és pogány emberek szívéről egyaránt a Krisztushoz való megtérésük távolíthatja el a leplet, amely addig gátolta a teljes Szentírás megismerését. De akivel Jézus találkozik, annak szívéről le-hull a lepel (széthasad a kárpit, megnyílik az ég), és azonnal felismeri az Írás alapján: „Mester, te vagy az Isten Fia, te vagy Izráel királya!” (Jn 1,49) Ő bizonyoságot tesz. Isten beszédeit szólja, „mértéktelenül” beteljesedve a Lélekkel. Hogyan üdvözülhet bárki? „Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van...” (Jn 3,36) Az örökkévaló „Vagyok, aki leszek” mintegy bemutatkozik a gyülekezeteknek is: „Én vagyok az Alfa és az Omega, így szól az Úr Isten, aki van, és aki volt, és aki eljövendő: a Mindenható.” (Jel 1,8) Az egyszülött Fiú: Isten, egylényegű az Atyával; „ővé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké” (Jel 1,6). Az Úr Jézus önkijelentése hű bizonyoságtétel önmagáról: „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” (Jn 8,12) Megdicsőülésekor az Atya tett bizonyoságot szeretett Fiáról; de aki nem hisz benne, az nem ismerheti meg az Atyát sem! A bevezető ige most minket is megkérdéz: felismertük-e Jézusban az Urísten dicsőségét? Ne hangozzék el majd felettünk ítéletként: „Sem engem nem ismertek, sem az én Atyámat...” (Jn 8,19) Hangozzék el felettünk az ősi, ároni áldás, amelyben az Urísten hármassága fejeződik ki! Az Atya megőrzi minket, a Fiú könyörül rajtunk, és a Szentlélek békességet ad nekünk. Isten nem vonta vissza ígéretét a lelki Izraelről, az ő mai népétől sem: „Így szóljanak nevemben Izráel fiaihoz, és én megáldom őket.” (Olvasd: 4Móz 6,22–27!) Mi Jézus érdeméért kérhetjük Atyánkat: „Áldj meg minket, Urísten, / A te jóvoltodból...” (EÉ 323,1)

■ GARAI ANDRÁS

FOTO: BODA ZSUZSA

Mi újság az ifjúsági osztályon?

Továbbra is kíváncsian várom reakciókat két héttel ezelőtti írásomra: Önök szerint mitől lesz országos az ifjúsági munka? Ezenkívül a segítségüket kérem: osszák meg velünk tárgyi tudásukat, tapasztalataikat egy egyéves ifjúsági munkaterv kidolgozásához, valamint egy „Örömmaptár: édes-bús igaz történetek az ifjúsági munkáról” létrehozásához!

Kérem, ne feledjék, hogy az országos szervezésű nyári táborok bejelentésének is ebben a hónapban van a határideje!

Hadd értesítem Önöket egy csodálatos projektről, amelyet az Ökumenikus Ifjúsági Iroda (ÖKI) egyházunk ifjúsági osztályával együtt szervez: március 16-tól 18-ig a 72 óra kompromisszum nélkül című szociális-karitatív projekt keretén belül az egész országban fiatalok csapatai aktivizálják magukat, hogy lakókörnyezetükben segítsenek ott, ahol szükség van rá. Ez lehet az erdőtakarítástól kezdve a falbontáson és az ételosztáson át az idősök otthonában való színdarab előadásáig bármi, ami környezetvédelmi vagy emberi szempontból szükséges és hasznos. Ez a hetvenkét óra az egész ország ifjúsága számára – felekezettől, vallási hova(nem)tartozástól függetlenül – közös móka és munka lesz; ezt a het-

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Györe Balázs

venkét órát kompromisszum nélkül minden érdeklődő odaszánhatja valamely értelmes ügynek. Várjuk mindazok jelentkezését, akik szívesen részt vennének ebben a projektben, illetve akik tudnak „segíteni a lóról” az oki@keresztény.hu címen vagy a következő címek egyikén: anna.frenyo@lutheran.hu; egyházi mobil: 20/770-3057; MEE Ifjúsági Osztály, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Továbbá felhívnam a figyelmet a 2007-es ökumenikus imahét keretében, január 28-án 18 órakor tartandó ökumenikus ifjúsági istentiszteletre, melynek helyszíne a Szilágyi Dezső téri református templom. Ugyancsak az ifjúságot érintő szuperszonikus találkozási lehetőség a következő Tamás-mise, amely február 4-én 18 órakor lesz a budavári evangélikus templomban.

■ FRENYÓ ANNA

„Vérbevágó” kérdés

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szőkéné Bakay Beatrix

► „Január nálunk a disznóvágások ideje. Ilyenkor berakhatjuk sertés-hizláló munkánk szép, kővér eredményét a fagyasztóba. Jó alkalom ez arra is, hogy összejöjjen a család. Még a pesti fiunk is lehozza az övéit. Fővárosi kis unokánk az idén konfirmál. Mondhatom, nagy megrökönyödést okozott, amikor a disznótoros vacsora kellős közepén azt mondta, hogy ő nem eszik véres hurkát, mert az bűn. Mindenki kinevette az asztalnál, de engem elgondolkoztatott eltökélt kis tekintete. Hogy is van ez, tisztelendő asszony? Együk vagy ne együk a véres hurkát?”

Aranyos Marika! Vidéki lelkipásztor lévén nem idegen számomra a disznóvágások világa, no meg kérdése sem lepett meg. Köszönöm, hogy nem kacagott együtt a kacagókkal, amikor kis unokája elmondta meggyőződését. A kis emberek sokszor tisztábban látnak, mint mi, komoly felnőttek. Ezért örülök, hogy nem söpörte a szőnyeg alá ezt a „vérbevágó” kérdést. Biztosan több olvasóm vár rá feleletet, még akkor is, ha csak a boltban jut hozzá a disznótoros vacsorához valókhöz. Így hát kétszeresen is hálás vagyok azért, hogy megtisztelt bizalmával.

Nézzük hát, hogyan igazít útba bennünket ebben a kérdésben a Szentírás! Amikor Isten szövetséget kötött a világgal az özönvíz után, akkor engedte meg első ízben az embernek a hús fogyasztását. Volt azonban az Úrnak egy feltétele: „De húst az élető vértel együtt ne egyetek!” (1Móz 9,4) Amikor pedig a zsidó nép megkapja a törvényt, ez a tilalom megerősítést nyer: „Ezért mondtam Izráel fiainak: Semmiféle testnek a véréne ne egyétek meg, mert minden testnek a lelke a vére.” (3Móz 17,14b) És persze azt is hozzátesszem, hogy mindez nem csupán az izraelitáknak szólt, hanem a közöttük élő jövevé-

nyeknek is, méghozzá fővesztés terhe mellett (lásd 3Móz 17,10–14!)

De ezek után még mindig nem dőlhetünk hátra nyugodtan kényelmes karosszékekünkben, mondván: „Világos, hogy mindez ránk, keresztényekre nem vonatkozik” – hiszen az Újszövetség is ír a vérevis tilalmáról! „...tartózkodjatok a bálványáldozati hústól, a vértől, a megfúlladt állattól és a paráznaságtól. Ha ezektől őrizkedtek, jól teszitek. Legyetek egészségesben!” (ApCsel 15,29)

Összefoglalóan tehát megállapíthatjuk, hogy ez a tilalom nem egyszerűen a Tóra valamelyik előírása. Nem olyan előírás, amely csak a zsidó népre vonatkozik. E tilalom létezett a törvényadás előtt is; Mózes törvénye megismétli, az apostolok pedig megerősítik érvényességét. Ezért a vérevis tilalma a keresztény ember számára is érvényes! Számomra evidens, hogy sem hagymás sült vért, sem véres hurkát és semmiféle olyan ételt nem fogyasztok, amely vér hozzáadásával készült. Hiszem, hogy Isten csak és kizárólag olyasmit parancsol nekünk, ami a javunkat szolgálja, ami segít megőrizni a testi-lelki-szellemi egészségünket.

Tagadhatatlan, hogy az Apostolok cselekedeteiről szóló könyv fent idézett igei részlete olyan missziós helyzetben született, amikor az apostolok saját népük körében szolgáltak Krisztus evangéliumával. Közöttük pedig egyértelműen elfogadott volt a vérevis tilalma. Az ő bizalmuk márpedig attól is nagymértékben függött, hogy a nem zsidó származású hívek is betartanak-e, vagy sem bizonyos ószövetségi előírásokat.

Az is világos, hogy keresztény hitünk nincs alávetve speciális étkezési szokásoknak (vö. 1Tim 4,4–5; Róm 14,17; 1Kor 8,7–9!). Ám az sem feledhető, hogy tekintettel kell lennünk testvéreink lelkiismeretére ebben a kérdésben is. Sem elítélünk, sem kinevetünk, sem fanatikusan bélyegeznünk nem szabad azt, aki hitbéli meggyőződése miatt félretolja tányérján a véres hurkát. Szeretettel, nem pedig váddal kell fordulnunk tehát afelé, aki nem eszik vér hozzáadásával készült ételeket, és afelé is, aki az ételekről szóló általános keresztény tanítás alapján azt vallja, hogy „Isten minden teremtménye jó, és semmi sem elvetendő, ha hálaadással élnek vele” (1Tim 4,4).

De vajon ki tudunk-e alakítani ebben a kérdésben is biblikus, hitbéli álláspontot? Átgondoltuk-e már, hogy Isten életünk minden területére igényt tart?! Hogy van mondanivalója leghétköznapibb cselekvéseink közepette is a számunkra?

Kedves Marika! Nyilvánvaló: az, hogy a disznótoros vacsorán az étlapra kerül-e a véres hurka, vagy sem, nem üdvösségi kérdés. De ha megérintette szívét a vágy, hogy élete minden területén engedelmesskedjen Istennek, akkor nyugodtan vegye komolyan a vérevis tilalmát! A pogányból lett keresztények számára az apostolok megtöltötték a vér fogyasztását, és bizonyos vagyok abban, hogy nem cselekszünk helytelenül, ha ebben mi is követjük őket.

Szeretettel üdvözölöm konfirmandus unokáját is a Szentírás szavaival: „Folyamodjatok az Úrhoz, az ő hatalmához, keressétek orcáját szüntelen!” (1Kor 16,11) Imádkozom érte, hogy ne csak hitmegeerősítő felkészülése legyen sikeres, de a keskeny ösvényen is megmaradjon! Szívvelyes üdvözlettel!

■ SZŐKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

HIRDETÉS

Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődőt január 29-én, hétfőn délután 17 órakor kezdődő alkalmunkra, melyen *Hafenschér Károly* evangélikus lelkész, az Országos Egyházi Iroda igazgatója tart előadást. Helyszín: Budapest VIII., Üllői út 24., földszinti terem.

Az evangélikus kórházlelkészek

HIRDETÉS

Szeretettel hívunk és várunk minden érdeklődő fiatal az EKE ifjúsági hétvégéjére február 2. és 4. között a piliscsabai Béthel Missziói Otthonba. A program péntek 16 órától vasárnap 13 óráig tart. A hétvége témája: „*En meg-a-sztár*”.

• Csillaghullás (1Pt 1,24–25) • A kétezer éve tündöklő csillag (Zsid 13,8)

• Te is lehetsz sztár (Ézs 60,1–2) • Ragyogj! (Fil 2,11–16) • A fény forrása (Jer 9,22–23)

Jelentkezni vagy bővebb információt kérni az alábbi címen lehet: EKE Evangélikumi Alapítvány, 1068 Budapest, Szondi u. 95.; tel./fax: 1/332-7063; e-mail: eke-al@freemail.hu; eke.lutheran.hu.

HIRDETÉS

Felvételi hirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2007/2008-as tanévre olyan jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztény – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani. Jelentkezési lapok a budapesti és a Pest megyei evangélikus lelkészi hivatalokban, valamint iskolánkban szerezhetők be, illetve letölthetők az iskola honlapjáról is (www.deg.sulinet.hu). A jelentkezés határideje február 15. Kérjük, hogy a jelentkezési lapokat küldjék el a gimnázium címére vagy személyesen adják le az iskolatitkárnak. Címünk: 1052 Budapest, Sütő u. 1.

HIRDETÉS

Pályázati felhívás

A Tótkomlói Evangélikus Egyházközség Presbitériuma pályázatot hirdet az Evangélikus Egyházi Szeretothon intézményvezetői állásának betöltésére.

A pályázattal betöltendő munkakör: intézményvezető, aki az intézmény első számú vezetője, irányítja és felügyeli az ott folyó tevékenységet, gyakorolja a munkáltatói jogkört.

Munkahely: Evangélikus Egyházi Szeretothon, 5940 Tótkomlós, Fő u. 43.

Pályázati feltételek:

– a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működési feltételeiről szóló 1/200. (I. 7.) SZCSM-rendelet 3. sz. mellékletében meghatározott képesítés (felmentés a rendelet 6. § (5) bekezdése szerint adható);

– magyar állampolgárság;

– a szociális ellátás területén szerzett 3 év gyakorlat;

– keresztény életvitel.

Előnyt jelent:

– evangélikus egyháztagság, illetve ha a pályázó konfirmált, valamint ha az egyháztagság feltételeinek legalább 5 éve megfelel;

– tótkomlói lakóhely;

– idősök otthonában szerzett hosszabb idejű (vezetői) gyakorlat.

A pályázathoz csatolni kell:

– az iskolai végzettséget igazoló okiratot;

– önéletrajzot és részletes szakmai életrajzot;

– az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzet-elemzésre épülő elképzeléseket;

– 30 napnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt;

– keresztlevelet, konfirmációt, egyháztagságot igazoló iratot, lelkészi ajánlást.

A pályázat benyújtási határideje: az *Evangélikus Életben* történő megjelenést követő 30. nap.

A pályázat elbírálásának határideje: a pályázat benyújtására nyitva álló határidő leteltét követő 30. nap.

A megbízás időtartama: a kinevezéstől számított 6 év; az állás az elbírálást követően azonnal betölthető.

Bérezés megegyezés szerint, a közalkalmazottakra vonatkozó illetményrendszertől függően.

A pályázatot zárt borítékban, „Intézményvezetői pályázat” felirattal a lelkészi hivatal címére (5940 Tótkomlós, Luther u. 1.) kell megküldeni.

A Tótkomlói Evangélikus Egyházközség Presbitériuma

Kétszáz éve született Vandrák András, a magyar evangélikus iskolaügy kidolgozója

Minden közösség örömmel eleveníti fel múltjából azoknak a személyiségeknek az emlékét, akik számára jelentőset alkottak, és munkájukkal nagy érdemeket szereztek. *Vandrák András* születésének kétszázadik évfordulója jó alkalom arra, hogy elismeréssel emlékezzünk tanári munkásságára.

Gömör megye ősi kisvárosában, Csetneken született 1807. január 24-én; apja itt volt uradalmi tisztartó. Iskoláit Csetneken kezdte, majd a rozsnyói gimnáziumban folytatta. Az eperjesi kollégiumba iratkozott be 1824-ben, ahol kiváló tanárok hatottak rá. Pap- és tanárjelöltvizsgát tett 1828-ban kitűnő eredménnyel. Ezután házitanítóságot vállalt *Máriássy királyi kamarás* családjánál, hogy anyagi fedezetet gyűjtjön tervezett külföldi útjához. Egyévi nevelősködés után a jénai egyetemre ment, ahol több kiváló professzort hallgatott. Különösen *Fries Jakab* bölcsészeti előadásai gyakoroltak rá nagy hatást.

Társával bejárta Németország különböző vidékeit. Felkereste *Luther* városait, és ellátogatott Weimarba, *Goethe* városába is. Tapasztalatokkal gazdagodva 1831-ben tért haza. A gazdag *Szirmay* családnál nevelősködött, majd visszakérült Eperjesre. Először a kollégiumi könyvtár rendezésével bízták meg, és az olvasókörből alakult magyar társaság vezetése volt a feladata.

Bölcsészeti tanárrá választották 1833 augusztusában a *Greguss Mihály* Pozsonyba távozásával megüresedett helyre.

Zay Károly egyetemes felügyelő 1841-

ben őt bízta meg azzal, hogy egyetemes tantervet dolgozzon ki a magyar evangélikus iskolák részére. E munkájáért nagy elismerésben részesült. Több vármegye a táblabíráinak sorába iktatta.

1844-től miniszteri rendelet írta elő, hogy a gimnáziumokban a latin helyett a magyar legyen a tanítási nyelv. A tanároknak magyar nyelvű tankönyvek írása is feladatukká lett. *Vandráknak* több könyve jelent meg nyomtatásban. A Magyar Tudományos Akadémia 1847-ben levelező tagjai közé választotta.

Vandrák András a politikai eseményekbe is bekapcsolódott. Abban az időben a római katolikus volt az uralkodó vallás. Az állami hatalom az evangélikus egyházat csak bevett felekezetnek tekintette. *Vandrák* a vallásügyek kivívása érdekében és a szabadságjogok kiszélesítéséért támogatta *Kossuth* törekvéseit. Mint nemzetőr harcolt a kassai ütközet-

ben. A szabadságharc leverése után katonai bíróság elé került, de megszabadult.

Tanárrá választásának huszonötödik évfordulóján sokan köszöntötték őt. *Arany János* is megtisztelte *Tanári jubileumra* című költeményével. „Te, ritka férfi! áldjad Istened, / Ki oly önértéssel dús-gazdagon / Állhatsz pihenni meg pályád felén. / Körödbe gyűlnek a felnőtt fiak, / (Egy emberöltő) s érett férfi ésszel / Köszönve amit ifjakért tevéd, / Legszebb jutalmad így tőlük nyered. / S mi felkiáltunk: mily nagy érdem az, / Minő erény, mely e hálátalan / Pályán a késő hála újra sarjadt, / Nem hervatag babérait szedi” – szól a vers második versszaka. A jénai egyetem díszdoktori kitüntetésben részesítette egykori diákját.

Eötvös József 1867-ben a közoktatási minisztériumban a protestáns osztály vezetését ajánlotta fel neki, de ő nem fogadta el. Hívták Sopronba is igazgatónak, de ő maradt. Eperjest annyira megkedvelte, hogy semmilyen kecsegtető ajánlatra sem hagyta el. A teológián etikát tanított, a jogakadémián pedig jogbölcselet címen tartott előadásokat. A jogot és az erkölcsöt elválaszthatatlan egységnek tartotta.

A tanügyben szerzett érdemeiért a bécsi udvar 1882-ben a *Ferenc József*-lovagrend kiskeresztjével tüntette ki. Tisztelői ötvenéves tanári jubileumán, 1883. szeptember 15-én ünnepelték őt. Egy év múlva, 1884. szeptember 14-én elhunyt. Az evangélikus temetőben márvány sír-emlék jelzi nyughelyét.

■ CSELOVSZKY FERENC (ID.)

„Nemzeti intézeteit csak maga a nemzet tarthatja fenn”

Hunfalvy Jánosra emlékezünk

Százharmincöt évvel ezelőtt választották meg az első magyar földrajzprofesszort, *Hunfalvy Jánost* a Magyar Földrajzi Társaság elnökévé; ugyancsak 1872-ben alakult meg a budai polgári társaság, melynek első elnöke lett. Haláláig, 1888-ig ő töltötte be mindkét tisztelet. Okot ad az emlékezésre az is, hogy az európai hírű földrajztudósról neveztek el Buda első kereskedelmi középiskoláját, amely az 1926/27-es tanév óta nemcsak a nevét viseli a kör örökös tiszteletbeli elnökének, hanem emlékezetét is őrzi.

Hunfalvy János 1820. június 9-én született egy felvidéki evangélikus német ajkú közösségben, Nagyszalókon. (Később negyedszázadon át töltötte be a budai ágostai hitvallású evangélikus egyház felügyelői tisztségét.) Hatalmas utat tett meg az egyetemi katedráig és az európai hírnévig. A gazdaságföldrajz megalapozójaként sokat tett a tudományok népszerűsítéséért, iskolák létrehozásáért. A Ponty utcai középkereskedelmi iskola megszületéséért is eredményesen fáradozott. Kiváló szakmunkáival – amelyek a kor legszínvonalasabbjai voltak –, tanítói

nemzetet nem tett még, s nem is fog tenni soha.”

Kultúránkról, szokásainkról, eredményeinkről tájékoztatni kell a külvilágot – vallotta, de még ennél is fontosabbnak tartotta a tudásalapú társadalom létrehozását. S bár ez a gondolat új keletűnek tetszik, mint láthatjuk, nem az. Példát mutatott az egész életen át való tanulásban és népszerűsítésében is. Szükségesnek tartotta a tudás megbecsülését. Életével is igazolta: itthon és külföldi egyetemeken tanulni, hazahozni a tudást, a megszerzett tapasztalatot és idegen nyelveket ismerni nemcsak hasznos dolog, hanem kötelességünk is. (Ő maga tucatnyi idegen nyelven beszélt, több nyelven írt, és sokból fordított is.) Számtalan tanulmányában, értekezésében mind-mind azt hangsúlyozta, hogy „minden tudomány kimeríthetetlen; azért tanulni kell folyvást az egész életen át”.

S talán nem haszontalan – különösen tanulóifjaknak – e két idézet, amely bátyjától származik ugyan, de *Hunfalvy Jánossal* kapcsolatban hangzott el nyilvánosan: „Igyekvések meg munka fejlesztik az embert...” „A kötelesség komoly, díszre nem látható, mert benső...”

1846. november 25-én lett *Hunfalvy János* a késmárki líceum második jogi tanszékének tanára. A beiktató beszédet testvérbátyja, *Hunfalvy Pál* mondta. Ebből idézünk még két lélekszoritó mondatrészletet, amely megszívlelendő – akár egy életen át is: „A kötelesség áldozatot kér, melyet csak a magába rejtkező öntudat fizet meg.” „Keblemben a kötelesség oly hangosan s oly követelőleg szóljon mindig, hogy az elnyomorító munka, melyet kedvéért magadra vállalsz, csekélységnek látszassék...”

Munkaereje teljében, 1888. december 6-án hunyt el Budapesten, családjá körében, otthonában. Ma már csak a hely, a fal egy része és nyomokban a kerítés emlékeztet egykori lakhelyére – a már életében is a nevét viselő utcában, nem messze a róla elnevezett iskolától. Kortársai szemében ő volt a magyar földrajztudomány versenytárs nélküli vezéralakja.

■ PAGURKA ANNA

Hunfalvy János háza Budán a róla elnevezett utcában

„A jelenkort sokszor vádolják azzal, hogy egészen az anyagiságra merült, hogy ki-ki csak pénzt hajhász, s egyedül azon kincsek után törekszik, melyeket a tolvajok ellophatnak s a molyok fölémészthetnek.” – Gondolná-e valaki, hogy másfél százados e mondat? *Hunfalvy János* 19. századi tudós pedagógustól származik. S folytassuk is az ő tollából való mondattal! Az a nemzet, amely a tudományoktól közvetlen anyagi nyereséget vár, s csakis azokat véli felkarolandónak, melyek neki legnagyobb hasznot látszanak ígérni, valamirevaló tudományossággal és irodalommal sohasem fog dicsekedhetni”. Elanyagiasodott, elgépiesedett, szárguldo világnakra teljesen illik e „kép”.

munkásságával, tankönyveivel, egyetemi előadásával, fordításaival példát állított a tettekben megnyilvánuló hazafiságból. Legfontosabb törekvése az volt, hogy a magyar szellemi termékek méltóan megjelenhessenek külföldön, hűen tükrözzék hazánkat, a színvonalas kinti tudományos munkák, eredmények pedig idehaza is ismertté váljanak.

Gazdasági téren is a haza ügye vezérelte. Úgy tartotta, magyar termékekkel kell megnyerni a kinti „piacot”, azaz hazánknak be kell kerülnie a nemzetközi kereskedelem vérkeringésébe. „Idegen tőke – legfeljebb a szunnyadozó erőket ébresztheti, s a nemzeti jóllét forrásait nyithatja meg, de magába véve naggyá, virágzóvá és boldoggá egy

ISTENTISZTELETI REND | 2007. január 28. – Budapest

Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap. Liturgikus szín: fehér.

Lekció: 2Móz 3,1–14; 2Pt 1,16–21. Alapige: Mt 17,1–9. Énekek: 280., 338.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Horváth-Hegyi Olivér; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; **II., Húvösvölgyi út 193., Főb** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Zászkaliczky Péter; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (orgonazenés áhítat) Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; du. 6. (ifjúsági); **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Joób Máté; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. dr. Joób Máté; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátorvasky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Kovács Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blaticzky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blaticzky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kósa László; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kósa László; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Wiszkidenszky András; **Rákospalota, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

ÉLJÜNK TERMÉSZETESEN!

Gabonák az étkezésünkben

A Mindenható a teremtés hatodik napján megalkotta az embert. Elmondta neki, hogy mi lesz a feladata, az életcélja, és rögtön ezután azt is meghagyta neki, mivel táplálkozzon: „Nektek adok az egész föld színén minden maghozó növényt, és minden fát, melynek maghozó gyümölcse van: mindez legyen a ti eledeltek.” (1Mózes 1,29)

Ehhez képest meg lehet nézni, hogy egy-egy bevásárlás alkalmával milyen „élelmiszerek” kerülnek be a kosarakba. Kenyér, melynek a fele adalékanyag. Felvágott, mely nagyüzemi állattartásból származó hűskészítmény színezékekkel, tartósítóval, ízfokozóval. Údító, azaz színezett, cukrozott és aromákkal ellátott szénsavas ital. Banán, melyet zölden, éretlenül szednek le több ezer kilométerre tőlünk, és melyet szintén tartósítanak, hogy kibírja, míg az asztalunkra kerül...

A világ számos országában, szinte egész földrészekén élnek az emberek még ma is naponta egy marék gabonán. Ázsiában a barna rizs, Afrikában a köles a mindennapi betevő – egyszerűen elkészítve, Istennek hálát adva érte. Vajon a magyar konyha mindig ilyen volt, mint ma?

A 20. századot megelőzően az egyszerű, magyar paraszti konyha olyan ételekből állt, melyek ma is megállnak a reformkonyha mérlegén. Kőmennyelvényes, héjában sült krumpli, vargányaleves, tejfőlés bab, köleskása, tökfőzelék, mákos tészta, gánica, csíramalé. Hús csak elvétve, ünnepnapon került a tányérra. Minden étel friss vagy szárított gabonából, zöldségből, gyümölcsből készült.

A mindennapi kenyér otthon készült, általában heti egy vagy két alkalommal. Változatos lisztekkel, kézzel dagasztva, kemencében sütvé. A búza, a tönkölybúza, a rozs és az árpa minden háztartásban megtalálható volt. A belőlük megőrölt teljes liszt barna színű. A teljes kiőrlés szókapsolat magában hordozza a jelentést is: a gabonamag, miután az őt védő ehettelen pelyvától megtisztítjuk, teljes egészében (terméshej, maghéj, aleuronréteg, csíra és liszttest) megőrölve teljes értékű, nagyon egészséges lisztet ad. Ha csak a liszttestet hagyjuk meg, akkor fehér lisztet kapunk, melyből hiányzik a lényeg (még a neve is ezt mondja: nullás liszt, azaz nulla az értéke). Hiányoznak belőle a vitaminok, a nyomelemek, az ásványi anyagok, a rostok; hosszú távú fogyasztása székrekedést és cukorbetegséget eredményezhet. Ezzel ellentétben a teljes kiőrlésű gabona táplál, erősít, gyógyít.

Mindebből egyenesen következik, hogy mindennapi kenyereinknek és egyéb, liszttel készült táplálékunknak (rántással sűrített ételek, gyúrt tészta, palacsinta, péksütemény, torta és így tovább) is teljes kiőrlésű lisztből kell készülnie, ha egészséges, nem pedig betegséget okozó étket szeretnénk fogyasztani.

ni. Tarthatatlan a „szép” fehér liszt egyeduralma, és sajnos a pékek sem állnak a jó ügy mellett, hiszen termékeiknek kevesebb mint egy százaléka készül teljes kiőrlésű lisztből! Magam is – gyakorló háziasszony lévén – biztos állíthatom, hogy a receptek túlnyomó többségében helyettesíthető a „rossz” liszt a jóval, csak egy kicsit több folyadékra van szükség a rostanyagok duzzadása miatt.

A lisztekhez hasonlóan a rizsből sem a hántolt, fényezett (zacskóban előgőzölt) fehér, hanem a barna rizs az, amely keringési, emésztési bántalmak esetén jó hatású. Tizenkét esszenciális aminosavat tartalmaz, nem hizlal, segíti a veseműködést, az idegrendszerre nyugtató hatást gyakorol. Éjszakára beáztatva lerövidül a főzési ideje; sósan és édesen egyaránt minden rizsétel elkészíthető belőle.

Legősibb természet gabonafélének, a köles könnyen és gyorsan elkészíthető. Az ókori és középkori Magyarország legjelentősebb gabonája volt, és a földön élő népesség egyharmadának ma is a köles az alapételeme. Rendszeres fogyasztása rákmegelőző hatású, erősíti a látást, kiváló vashiányos állapotokban és savtúlterhelés esetén. Serkenti az immunrendszert, szabályozza a vércukorszintet és a zsírsanyagcserét.

A hajdina (pohánka, tatárka) nem is igazi gabona, hanem a fűfélék családjába tartozik, de lisztjét is és áztatott magját is felhasználhatjuk a búzához hasonlóan. Hazánkban mintha az összes többi közül a leginkább feledésbe merült volna, a Dunántúl egyes részeit kivéve. Pedig kiváló hatású az érfalakra, természetes magnézium- és kalciumforrás.

A tönkölybúzáról a következőképpen ír

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Bogdányi Mária
E-mail: ararat@lutheran.hu

Hildegard von Bingen, a 12. századi nagy keresztény gyógyító apáca: „A tönkölybúza a legjobb gabonafajta. Meleg, zsíros és tápláló, mégis lágyabb, mint a többi gabona. Aki ezt fogyasztja, annak vére és húsa egészséges lesz, lelkébe pedig boldog értelem és öröm költözik. Bár mely formában fogyasztva izletes.” Valóban oldalakat lehetne áradozni róla, de inkább együk és fogyasszuk naponta, mintsem csupán olvassunk róla!

A zab a tél eledel, mivel hevítő hatása van. Élénkíti, táplálja az idegrendszert, nyugtatja a gyomrot, a beleket. A zabkása kiváló eledel gyerekeknek, időseknek és mindenkinek, akinek fontos a saját és családja egészsége. Zabpelyhet nemcsak a müzlibe tehetünk, hanem használhatjuk leves, főzelék sűrítéséhez is. Kiváló zsemlet, kiflit készíthetünk, ha a teljes kiőrlésű tönkölylisztbe zabpelyhet is keverünk.

Megfigyelték, hogy azokon a tájakon, ahol az árpa főételként szerepel, kevés a szívbeteg. Rendszeres fogyasztása esetén a vér koleszterinszintjét csökkentő hatása is ismert. Az árpa sokoldalú felhasználására utal, hogy sör, kávé és természetes édesítőszert is készült belőle. Ezekiel híres lepénykenyere is tartalmazza (Éz 4,9-12). Örömmel bukkanom rá egy bioboltban arra a magyar termékre, melynek neve „Ezekiel lisztkeverék”; segítségével könnyedén elkészíthető ez a bibliai eredetű, tápláló kenyér.

Ki ne ismerné a frissen sült rozskenyér köménnyel keveredő fenséges illatát? A karácsonyi mézes süteménynek és a mesebeli hamuban sült pogácsának egyaránt alapanyaga a teljes kiőrlésű rozsliszt.

Fedezzük fel újra a régmúlt igazi magyar ételeit, melyek táplálnak, éltetnek, és váltásuk fel egyoldalú fehér lisztes (sós kiflis, kakaós csigás, foszlós kalácsos, túrós táska...) táplálkozásunkat velük!

Aki azt hiszi, hogy az egészséges drágább, mint a megszokott egészségtelen, az téved. A felsorolt gabonák kilogrammonként két-háromszáz forintba kerülnek; ami drágává teszi őket, az az, hogy szükséges hozzá a kétféle munkánk is. Én négy kisgyermek mellett is tudok reggelente kását főzni, hetente kétszer kenyeret, zsemlet sütni, hétfővégen pedig süteményt készíteni. Természetesen teljes kiőrlésű lisztből.

■ BOGDÁNYI MÁRIA

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Tisztelt Szerkesztőség!

Örömmel küldöm vissza a felméréshez kitöltött nyomtatványt. Én nagyon gratulálok az *Evangelikus Élet* minden sorához. Nagyon szeretem, több mint harminc éve veszem meg az egyháztól. Most a téli időszakban már csütörtök este öt órakor a bibliaórán megvan, és szinte társként hozom haza, mert sajnos egy éve özvegy vagyok. Férjem előtte hét évig beteg volt, minden szöveg öneki is felolvastam. A *Híd* magazin is nagyon kellemes, és az *Evangelikus naptár* is.

Adjon a Jóisten erőt, egészséget és sok örömet munkájukhoz minden szerkesztő és fáradozó lelkes társunknak. Nagy tisztelettel!

FONT SÁNDORNÉ (Soltvadkert)

Tisztelt Szerkesztőség!

Sajnos csak egy év óta olvasom az újságot. Bár elég sok évet összegyűjtöttem már, csupán 2006 februárjában érkezett el számomra az ideje, hogy „fizikailag” is a gyülekezetem tagja legyek. Azóta egy alkalmat sem mulasztok el, csak ha nem tartózkodom Kecskeméten, bár akkor is fájdalmas hiányérzetem támad.

Vasárnapi szertartásaimhoz hozzátartozik, hogy az ebéd utáni órát vagy órákat az *Evangelikus Élet* olvasásával töltöm. Ezért is nem fizettem még elő: istentisztelet után a lappal sétálunk haza.

Az elmúlt évben az egyik legkedvesebb lapszámom a 43. volt. Minden írása örömet okozott. Idén tízéves Panna unokámmal, ha csak tehetjük, azóta is mindenkinek elmeséljük a 2. oldalon olvasható példázatot az Úr csodás működéséről.

Szeretettel köszöntöm önöket:

KOMLÓDINÉ ALFÖLDI ERZSÉBET (Kecskemét)

HIRDETÉS

Asztali beszélgetések a Faszorban

Sok szeretettel hívjuk az érdeklődőket a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség és az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány által szervezett *Asztali beszélgetések* című előadás-sorozat következő alkalmára. A disputa címe: *Mindenkinek van egy üzenete*. Az alkalom résztvevői: *Parti Nagy Lajos* író és *Szabó András* szegedi evangélikus lelkész. Moderátor: *dr. Pócze Tamás*. Az előadás időpontja: február 6., kedd 18 óra. Az előadás helyszíne: a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium díszterme (1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21.). A rendezvény ingyenes!

HIRDETÉS

Számítógépes oktatás lelkészek és segítőik számára

Az Országos Egyházi Iroda számítógépes oktatótermében idén tavasszal is indítunk számítógépes tanfolyamokat lelkészek és gyülekezeti segítőik számára.

- Március 6.: alapfokú számítógép-kezelés (Alap) – A számítógép működése és az operációs rendszer kezelése, a gépen való tájékozódás (navigáció), az állományok és mappák elhelyezése, alapvető állományműveletek (másolás, mozgatás, átnevezés, törlés), mindezek gyakorlása.
- Március 13.: alapfokú szövegszerkesztés (Szöveg 1.) – A szövegszerkesztést rendszerbe állítva magyarázzuk el. Nemcsak egyes gombok és menüpontok jelentéséről lesz szó, hanem a helyes munkamenetről és a szövegszerkesztés logikájáról, formázási egységeiről is.
- Március 20.: haladó szövegszerkesztés (Szöveg 2.) – A Szöveg 1. tanfolyam anyagára építve összetett feladatokat hajtunk végre, és a hozzájuk szükséges eszközök használatát tanuljuk meg: fejlécek, sablonok, stílusok használata és körlevelek készítése.
- Március 27.: Linux otthon és az irodában (Linux) – A Linux alapvető használata és beállítása.
- Április 24.: honlapszerkesztés (Honlap) – Honlap tervezése és elkészítése az evangélikus honlapszerkesztőben.
- Április 25.: gyülekezeti újság papíron és interneten (Újság) – Újságkészítés és kiadványszerkesztés – papíron és interneten.
- Május 23.: gyülekezeti adminisztráció (SÜNI) – A SÜNI program eddig elkészült moduljai: kapcsolat, események kezelése, iktatás, lekérdezés. A tanfolyam témája ezeknek a moduloknak a gyülekezeti adminisztráció során való használata. A tanfolyamok egy naposak, 9,30-tól 17 óráig tartanak. Helyszín: az Üllői út 24. szám alatti épület 2. emeleti tárgyalója. Előzetes jelentkezés szükséges Csüllög Péter rendszergazdánál (tel.: 20/824-2012; e-mail: Peter.Csullog@lutheran.hu). Egy tanfolyamon legfeljebb tíz fő vehet részt. A tanfolyami díj (mely az ebédet is magában foglalja) 2500 Ft. Az útiköltséget a résztvevők vagy gyülekezetük fizeti (az országos egyház nem nyújt költségtérítést).

A gépkocsival érkezőknek parkolási lehetőséget sajnos nem tudunk biztosítani az Üllői út 24.-ben. Parkolás céljából javasoljuk a város széli nagyobb parkolók, majd a tömegközlekedés használatát. A környező utcák őrztött parkolóiban korlátozott számban, díj fizetés ellenében lehet parkolni. őrztött parkoló található a Mária utcában, a Bródy Sándor utcában és a Corvin mozi mögött.

BÉRES Az egészséges emberért

Egészség – gond nélkül

Egészség. Akárkit kérdezzünk meg arról, hogy mennyire fontos számára az egészsége, szinte biztosak lehetünk abban, hogy mindenki azt válaszolja: az egyik legfontosabb dolog. Azonban ha azt is megkérdezzük, vajon ki-k mit tesz azért, hogy megőrizze az egészségét, sokaknak elakad a szavuk, zavarba jönnek. Annak ellenére, hogy mindannyian tisztában vagyunk az egészségmegőrzés fontosságával, a mindennapok során csak akkor jut eszünkbe, hogy több vitaminban, ásványi anyagban gazdag ételt kellett volna fogyasztanunk, és többet kellett volna a szabad levegőn lennünk, mozognunk, amikor elkapunk valamilyen betegséget.

Márpedig a januári tavaszi időjárás miatt sokféle vírus kering a levegőben, amelyet könnyen elkaphatunk, ha immunrendszerünk le van gyengülve. Kit a nátha, kit az influenza, kit egy torokgyulladás vagy más vírusos megbetegedés kényszerít ágyugalomra. Nem tudjuk ellátni mindennapi teendőinket. Nem tudunk munkába menni, az otthoni fel-

adatain is háttérbe szorulnak, és a családdal sem tudunk úgy törődni, ahogy szeretnénk. Sok esetben pedig családtagjainkat is megfertőzzük. Ilyenkor jut sokak eszébe, hogy „Mi lett volna, ha...?” Mi lett volna, ha kicsit jobban odafigyelünk a saját magunk és szeretteink egészségére? Ha egy kicsit jobban felkészülünk a télre? Hiszen mindannyian tudjuk, hogy minden évben eljön ez az időszak, amikor fokozottabban oda kellene figyelniünk immunrendszerünk megerősítésére.

Egészségünket megőrizhetjük, immunrendszerünket támogathatjuk a **Béres Cseppel**, amely már több évtizede bevált magyar készítmény. A Béres Csepp olyan arányban tartalmaz ásványi anyagokat és nyomelemeket, ahogy azt a szervezet igényli, így hozzájárul szervezetünk ideális működéséhez, immunrendszerünk megerősítéséhez. Naponta 2x20 **Béres Csepp** és a felszívódásához nélkülözhetetlen C-vitamin szedésével lehetőségek van arra, hogy megerősítsük immunrendszerünket.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az *Evangelikus Életet*

- egy hónapra: 780 forintért fél évre: 4680 forintért
 három hónapra: 2340 forintért egy évre: 9360 forintért

Név: .....

Cím: .....

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:

Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. (A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Evangélikus esték Dunaföldváron című sorozatunk következő alkalmá január 27-én, szombaton 16 órakor lesz a dunaföldvári művelődési ház kistermében (Ilona u. 9.). **Dr. Baráth Miklós**, a sebész, a háziorvos és a foglalkozás-egészségtan szakorvos **Multimetabolikus X szindróma – II. típusú cukorbetegség, magas vérnyomás, hasi elhízás, visszértágulás és magas koleszterinszint mint egységes körkép** címmel tart előadást. A belépés díjtalan. Az előadás alatt gyermekfelügyeletet biztosítunk a lelkesítő hivatalban (Templom u. 36.). Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A Lőrinci Értelmiségi Teaház (LÉT) legközelebbi alkalmára január 28-án, vasárnap 16 órakor kerül sor. Az előadó **Bakay Péter** evangélikus lelkész lesz, aki egy évet töltött a havasi pásztorok között. Téma: **Mit mesélnek a Gyimesek?** A 18 órakor kezdődő esti istentiszteleten vendégünk igehirdetéssel is szolgál. Helyszín: pestszentlőrinci evangélikus templom (Budapest XVIII., Kossuth tér 3.). Megközelíthető az 50-es villamossal (a Határ úttól számolva a 12. megállónál kell leszállni). Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A Deák téri templomban január 28-án, vasárnap 18 órai kezdettel tartandó orgonazenés áhítaton **Enyedi Pál** orgonán. Műsorán Buxtehude-, Zipoli-, Scheidemann-, Boyvin-, C. Franck-, Brahms-, Liszt-, Messiaen- és Schumann-művek. Igét hirdet **Cselovszky Ferenc** igazgató lelkész.

Az Evangélikus Nők Klubja következő alkalmát február 3-án, szombaton 10 órai kezdettel tarjuk az Országos Egyházi Iroda földszinti termében (Budapest VIII., Üllői út 24.). Az alkalmon **Kovács Géza**né, a Magyarországi Baptista Egyház Nőbizottságának elnöke tart előadást **Misszió lélektől lélekig** címmel. Sok szeretettel hívunk és várunk az alkalomra minden kedves testvért.

Női Missziói Szolgálat

Minden hónap első hétfőjén délután három órától öt óráig tartom a fogadóórát a Déli Evangélikus Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Szeretettel várok mindenkit. Erős vár a mi Istenünk! **Radosné Lengyel Anna** országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

HIRDETÉS

A leprások világnapján, január 28-án 16 órakor a budapest-pasaréti református templomban (1026 Budapest, Torockó tér 2.) tartja ünnepi rendezvényét és közgyűlését az ökumenikus Lepramisszió. Közreműködik **Karácsonyi Violetta** előadóművész és a Budafoki Baptista Gyülekezet vonóegyüttese. A Lepramisszió szolgálatát **Rozgonyiné Asztalos Piroška** főtákar mutatja be. **Leprások között Bangladesben** címmel vetített képes beszámoló tart **Horváth Anikó**. Bevezető áhítattal **Zászkaliczky Pál** evangélikus lelkész szolgál.

A héten a következő gyülekezete-kért imádkozunk: Észak-Pest Megyei Egyházmege (vasárnap); Hajdú-Szabolcsi Egyházmege (hétfő); Nógrádi Egyházmege (kedd); Szatmár (szerda); Nagyváradi (csütörtök); Nagytárkány (péntek); Taksony (szombat).

A **Lutheránus Megújulás által szervezett imamozgalom**

APRÓHIRDETÉS

Megvásárolnám akár magas áron is **dr. Budai Gergely** Újszövetség-fordítását. Tel.: 30/262-9403.

A dunakeszi Alagliget Lakóparkban nyílt pszichiatrai otthonunkba várjuk demens, sclerosis multiplex és egyéb agyi értegségben szenvedők, ápolásra-gondozásra szorulókat jelentkezését. Cím: 2120 Dunakeszi, Tóth Ilona u. 19. Érdeklődni lehet **Siket Mihálynál** (70/208-3048; 27/540-650) és **Gyöngyösi Sándornál** (30/949-9766). Honlap: www.gondtalanelet.hu.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az Úr tesz szegényé, megáláz és felmagasztal. 1Sám 2,7 (Mt 23,12; Mt 17,1–9; 2Kor 4,6–10; Zsolt 63) Az Úr bizonyosan mindenkit gazdagítani akar, és nem leli örömet abban, hogy megalázza az embert. Szeliden tanít különbséget tenni az ideiglenes és az örök értékek között, de aki ellenáll szeretetének, úgy jár, mint a gazdag ifjú, aki éppen vagyona miatt esett el az igazi gazdagságtól, amelyre vágyakozott. Jézus, aki értünk szegény lett, tegyen minket is szegényé, hogy be tudjuk fogadni minden földi kincset felülmúló gazdagságát. Jézus, aki önként megalázta magát, tanítson minket is alázaatra, hogy az örök dicsőség részesei lehessünk.

Hétfő

Ki vádolná Isten választottait? Isten, aki megigazít. Róm 8,33 (Jer 50,20; 2Kor 3,9–11/12–18; 1Móz 14,17–24) Az apostol kérdése nem költői kérdés, mert a vádnak helye van még az igaznak látszó választottak esetében is. A bűneset után Isten „jogerősen” kimondta minden emberre a halálos ítéletet, de lehetőséget adott a fellebbezésre: Krisztust tette „legfelsőbb Bíróvá”. Aki hozzá folyamodik, bizonyosan kedvező elbírálásban részesül, ejtik az ellene felhozott vádakot. „Mennyi békét elveszítünk, sírva hordjuk bánatunk! S mind azért, mert hő imában őhozzá nem fordulunk.”

Kedd

Vigyázzatok, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok! Mt 25,13 (Jól 2,1b; Jn 1,43–51; 1Móz 15,1–21) Emberek milliói ülnek esténként a tv előtt. A békés polgárok szörnyülködnek a híradó véres terrorcselekményekről, döbbenetes természeti katasztrófákról, mérhetetlen gazdagságról és embertelen szegénységről szóló tudósításait. Ezután az esti filmben szinte ugyanezeket látva jót szórakoznak. Tudósok kongatják a vészharangot, néhány évtizeden belül bekövetkező globális katasztrófát emlegetnek, de az emberek többségét ez nem izgatja. Izgat-e minket, keresztényeket Jézus intó szava? Készen várjuk-e Urunk érkezését?

Szerda

Nem nevezük többé Istenünknek kezünk csinálmányát. Hós 14,4b (Fil 2,13; Jn 3,31–36; 1Móz 16,1–16) Az a te istened, akire vágyaid, gondolataid, érzéseid, szavaid, cselekedeteid irányulnak (Luther után szabadon). Ha ezt belátjuk, rá kell döbennünk, hogy sokkal inkább függünk a magunk által kreált dolgoktól és körülményektől, mint saját Teremtőnkől. Önmegvalósításra törekszünk, ezzel egy lelki perpetuum mobilét hozunk létre. Őszinte pillanatainkban azonban belátjuk: az önmegváltás lehetetlen, égetően szükségünk van az igazi Istenre. Kerüljön méltó helyére életünkben a teremtő és megváltó Isten, hogy a megfelelő helyre kerüljenek a dolgok, tárgyak és körülmények is!

Csütörtök

Ti, akik szeretitek az Urat, gyűlöljétek a gonoszát! Zsolt 97,10a (Róm 12,9; Jel 1/1–2/3–8; 1Móz 17,1–4) Bizonyára mindenki érzi ennek a mondatnak a feszültségét. Szeretet és gyűlölet kibékíthetetlen ellentétei egymásnak, mégis csak együtt létezhetnek, mint a belégzés és a kilégzés. A tudóknak befogadja az oxigént, és eltávolítja a széndioxidot. A lelkünknek ugyanígy kell „egy lélegzetre” igent mondania Isten szeretetére és nemet mondania a sátni gonoszására. Azt is tudnunk kell, hogy erősen szenvedett helyen veszélyessé válik a belégzés. Kerüljük a lelkünket károsító teológiai és filozófiai „termékeket”, mint a génmanipulált élelmiszert!

Péntek

Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só megizetlenül, mivel lehetne ízét visszaadni? Mt 5,13 (Jer 29,7; Jn 8,12–20; 1Móz 17,15–27) A só ízét, tartósító erejét a benne levő elemek meghatározott aránya adja. Ha ez a belső rend megváltozik, elvesz a só eredeti íze, hatása. Ha földjünk keresztény hitünk összetevőit, és idegen elemekkel keverjük őket, elveszítjük küldetésünket ebben a világban. Nem lehet például Krisztus iránti teljes elkötözöttség nélkül keresztényként élni, bár sokan kísérleteznek vele. Légy só ott, ahol élsz! Érezzék meg lényed által a körülöttem élők Krisztus embermentő szeretetének jó ízét.

Szombat

Akik megmenekülnek és megmaradnak Júda házából, azok újra gyökeret vernek lenn, és gyümölcsöt hoznak fenn. 2Kir 19,30 (Jel 22,16; 4Móz 6,22–27; 1Móz 18,1–15) Amikor a kertész megmettszi a fát, az egyik ágat levágja, a másikat meghagyja azzal a céllal, hogy jó gyümölcsöt teremjen. Így tesz Isten is az övéivel. Akit Krisztusért életre ítélt, azokat gyümölcszermésre készíti. A szeretet édes gyümölcsei csak a Krisztusban mélyen gyökerező hit következtében teremnek meg életünkben.

■ GYÓRI GÁBOR

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 28-tól február 4-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>10.04 / Kossuth rádió Metodista istentisztelet közvetítése Nyíregyházáról Igét hirdet Hecker Márton lelképásztor. (56')</p> <p>11.00 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>13.05 / Kossuth rádió Névjegy. Szabó János karnagy (51')</p> <p>15.15 / Bartók rádió Beszélgetés az egyházzeneiről A moldvai csángók vallásos énekei, 1. rész (45')</p> <p>17.50 / Duna II. Autonómia Szép magyar novella Karinthy Frigyes: Találkozás egy fiatalemberrel (32')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház felőrájában visszatekintenek az ökumenikus imahétre; beszámolót hallhatunk az Evangélikus Hittudományi Egyetemen induló új szakról; a misszió percekben Szökéné Bakay Beatrix lelkész szól, lelki útravalóval pedig dr. Varga Gyöngyi szolgál.</p> <p>16.00 / m2 A fény megérkezik Nagy Gáspár-portré (30')</p> <p>20.00 / PAX Mit ér az ember, ha református lelkész? Dusicza Ferenc (30')</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek. Fasang Árpád evangélikus zongoraművész, volt nagykövet (31')</p>	<p>8.20 / Duna II. Autonómia Az erdélyi szász kultúra nyomában 6/2. rész: Erős vár a mi Istenünk! (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2002) (30')</p> <p>11.00 / Duna Tv Isten kezében Misszionáriusok Indonéziából (ism.) (26')</p> <p>12.00 / Duna II. Autonómia Palóc trilógia 3/1. rész: Csonkakontyolt házak és finom golyos kontyok (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2003) (31')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim leszte! A római katolikus egyház felőrája</p> <p>20.15 / Duna Tv Az élet vendége – Csoma-legendárium (magyar játékfilm, 2006) (80')</p>	<p>13.10 / tv2 Szegények orvosa (amerikai film, 2002) (110')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebedd biztunk leleitől fogva...” A református egyház felőrája</p> <p>15.10 / Duna Tv Jel a világ számára (magyar dokumentumfilm, 2006) (53')</p> <p>15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. A barcasági csángók története (20')</p> <p>20.00 / Duna Tv Hangyaboly (magyar játékfilm, 1971) (95')</p> <p>20.05 / Bartók rádió Brahms: Német rekviem (76')</p> <p>22.40 / Duna Tv Aranyopolgár (amerikai játékfilm, 1941) (115')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.20 / mtv A Hajnali gondolatok mai adásában evangélikus lelkészt hallhatunk.</p> <p>9.55 / m2 Bach: e-moll szonáta (10')</p> <p>11.00 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>11.45 / Bartók rádió A Boglya együttes felvételeiből (15')</p> <p>14.30 / PAX Ki volt Luther Márton? (12')</p> <p>16.00 / PAX Az anyaméh gyümölcse jutalom 4. rész (ZMC – 50')</p> <p>16.15 / Duna II. Autonómia Elfeledve 2/1. rész: Freskók Gömörből (magyar dokumentumfilm-sorozat, 2003) (45')</p>	<p>9.50 / Duna Tv Magyar elsőők Az első magyar szerzetesrend (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2004) (16')</p> <p>12.45 / HBO Hölgyválasz (amerikai film, 2004) (102')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Örüljétek az Úrban mindenkort!” A metodista egyház felőrája</p> <p>16.15 / Duna II. Autonómia Elfeledve. 2/2. rész: Freskók Gömörből (magyar dokumentumfilm-sorozat, 2003) (43')</p> <p>17.15 / Duna II. Autonómia Nyelv és lélek – „Deme László el-náspángol” Beszélgetés dr. Deme Lászlóval (magyar ismeretterjesztő film, 2003) (11')</p>	<p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus felóra az Evangélikus Rádiómisszió szerkesztésében</p> <p>12.03 / m2 Ferencsek Erdélyben 2. rész (33')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében Nagycsaládok a jövőért (26')</p> <p>14.00 / PAX Vámos Miklós Konrád Györggyel beszélget (62')</p> <p>17.00 / Filmmúzeum A tanú (magyar játékfilm, 1969) (104')</p> <p>19.30 / Bartók rádió Puccini: Bohémélet</p> <p>20.10 / mtv Emma (angol film, 1996) (116')</p>	<p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus felóra az Evangélikus Rádiómisszió szerkesztésében</p> <p>8.00 / Civil rádió Evangélikus felóra az Evangélikus Rádiómisszió szerkesztésében</p> <p>10.00 / mtv Örömhír. A metodista egyház műsora (26')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése Balmazújvárosból, a református templomból Igét hirdet Szabadi Árpád esperes. (56')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>21.00 / Duna Tv Madárszabadító, felhő, szél (magyar játékfilm, 2006) (95')</p>

Következő számunkban:

Evangélikus kollégiumi körkép

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségvezető:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrekktor:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendek K. Péter – Oratio occumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-128; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendek K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondások tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.